

AMERIKANCOCKERSPANIELI

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

2014 - 2018

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 6.4.2014
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 13.5.2014

Sisällysluettelo

1. YHTEENVETO	4
2. RODUN TAUSTA.....	5
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	7
4. RODUN NYKYTILANNE	7
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	7
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos.....	8
4.1.2 Jalostuspohja.....	10
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa.....	14
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	15
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	18
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta .	18
4.2.2 Jakautuminen näyttely-/ käyttö-/ tms.-linjoihin	18
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	18
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa.....	18
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	21
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen.....	22
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	23
4.3. Terveys ja lisääntyminen	24
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	24
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet	28
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	31
4.3.4 Lisääntyminen	32
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	33
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä.....	33
4.4. Ulkomuoto	34
4.4.1 Rotumääritelmä	34
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	36
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	37
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista.....	37
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN	38
TOTEUTUMISESTA	38
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	38
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	42
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS.....	44
6.1 Jalostuksen tavoitteet.....	44
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	45
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet.....	45
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	47
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta.....	49
7. LÄHTEET	49
8. LIITTEET	49

1. YHTEENVETO

Amerikancockerspanielin alkuperäinen käyttötarkoitus on noutava ja ylösajava lintukoira. Se on luonteeltaan iloinen, tasapainoinen ja innokas. Rotua rekisteröidään vuosittain noin 120–200 kpl. Poikkeuksellisen alhainen rekisteröintimäärä on vuonna 2011, jolloin rekisteröitiin ainoastaan 84 amerikancockerspanielia. Ulkomailta tuotujen koirien määrä rodun rekisteröinneissä on kasvanut.

Suomessa amerikancockerspanielikanta pohjautuu vahvasti amerikkalaisiin koiriin. Amerikancockerspanielin FCI:n rotumääritelmä on sama kuin rodun kotimaassa USA:ssa. Terveystilanne ei juuri poikkea rodun kotimaasta. PEVISA:n voimassaoloaikana sairastuneiden yksilöiden lukumäärä on pysynyt samalla tasolla. Perinnöllinen harmaakaihi, PRA, MRD lienevät suurimmat silmäongelmat rodun terveydessä tällä hetkellä. Perinnöllinen harmaakaihi diagnosoidaan vuosittain muutamalle rodun yksilölle. PRA-tapauksia todetaan hyvin harvoin, mutta sen sijaan MRD-tapauksia on useita. Kahta MRD-koiraa ei suositella yhdistettäväksi pentueita suunniteltaessa. Yhdistys pyrkii saamaan koirien omistajat ymmärtämään vanhojen koirien ja varsinkin jalostukseen käytettyjen vanhojen koirien silmätutkimuksen merkityksen jalostuksellisesti. Patellaluksaatiota, aste 1 tai 2, esiintyy rodulla muutamia tapauksia vuosittain. Rodun lonkkatilasto on alkanut näyttämään huolestuttavalta. A-tuloksella on riittämätön määrä rodun edustajia ja C- ja D-tulokset ovat tulleet yleisemmiksi. Kuvattuja koiria on toistaiseksi rekisteröintiin nähden liian vähän. Yhdistys pyrkii järjestämään edullisia joukkoterveystutkimuksia silmien, polvien ja lonkkien osalta eri puolilla Suomea. Amerikancockerspanieleiden PEVISA-ohjelma uudistui vuoden 2009 alusta ja sitä jatkettiin saman sisältöisenä vuodesta 2013 eteenpäin. Tällöin rekisteröinnin ehdoksi kirjattiin silmätarkastus-, polvitutkimus- ja lonkkakuvauspakko, mitkä ovat tuoneet lisätietoa polvien ja lonkkien tämänhetkisestä terveystilanteesta, koska tutkittujen koirien osuus on noussut. Tutkimustuloksista ei kuitenkaan voida vielä näin lyhyellä aikavälillä tehdä kovin suuria johtopäätöksiä.

Yhdistys järjestää vuosittain sekä virallisen että epävirallisen näyttelyn (tuomari rodun kotimaasta). Myös muutakin harrastustoimintaa järjestetään, kuten kokeita, leirejä ja koulutusta. Yhdistyksen jäsenjulkaisu Jenkki-lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa ja yhdistyksen internetsivut ovat olleet käytössä 90-luvun lopusta lähtien. Lehdessä julkaistaan mm. rotua koskevia artikkeleita, tutkimustulokset, näyttely- ja koetuloksia sekä syntyneet pentueet, tuontikoirien rekisteröinnit. Yhdistys ei enää julkaise vuosikirjaa, mutta päänäyttelyn ja club show'n tulokset arvosteluineen julkaistaan rotujärjestön lehdessä.

Yhteistyö kasvattajien ja koiranomistajien kanssa koetaan tärkeäksi. Rotujärjestön yleiskokouksen valitsema jalostustoimikunta toimii kasvattajien ja koiranomistajien tukena heitä opastaen ja neuvoja antaen.

Amerikancockerspanieleille tehty ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma (JTO) hyväksyttiin Suomen Spanieliliitto ry:n yleiskokouksessa 1980-luvun lopulla. Amerikancockerspanieli oli vielä silloin Suomen Spanieliliitto ry:n alainen rotu. Uudelleen JTO kirjoitettiin vuonna 2007 Amerikancockerspanielit ry:n ollessa itsenäinen rotujärjestö ja tämä JTO päivitettiin vuosiksi 2012-2013. Tämän jalostuksen tavoiteohjelman tarkoituksena on muodostaa kuva amerikancockerspanieleiden alkuperäiseen historiaan ja nykytilaan Suomessa sekä kartoittaa jalostuksen suunnittelu ja seuranta. Tavoitteena on saada sekä nykyiset, että tulevat kasvattajat tuntemaan rotumääritelmä, jalostuksen tavoitteet sekä ymmärtämään omien jalostuskoiriensa taso verrattuna koko rodun kantaan. Tavoitteena on myös peilata aiemman JTO:n toteutumista sekä luoda uusia suuntaviivoja JTO:n yhä paremmaksi toteutumiseksi.

Koiranjalostuksen päämäärä on pyrkiä kasvattamaan mahdollisimman rotumääritelmän mukaisia, käyttötarkoitukseensa soveltuvia, hyväluonteisia ja terveitä rodun edustajia. Amerikancockerspanieli on lintukoirista pienin, tiivis, hieman korkeuttaan pidempi ja runsasturkkinen. Rodun kannan pienuus Suomessa huomioon ottaen yleinen taso on varsin hyvä, viime vuosina jopa parantunut. Perinnöllisen vaihtelun säilymisestä tulee huolehtia ja kasvattajien edellytetään käyttävän koiriaan jalostukseen monipuolisesti, PEVISA-ohjelman mukaiset määräykset ja rotujärjestön sovitut jalostuksen toimintaohjeet huomioon ottaen. Vähimmäisvaatimukset täyttävistä yhdistelmistä syntyneet pentueet

otetaan rotujärjestön maksuttomaan pentuvälitykseen.

Vastuu rodun jalostuksessa on kasvattajilla, jotka ovat vastuussa myös rodulla esiintyvistä perinnöllisistä sairauksista. Kasvattajien tulee olla rehellisiä omissa koirissaan ja kasvateissaan esiintyvistä perinnöllisistä sairauksista sekä jalostustoimikunnalle että pentujen ostajille. Jalostukseen käytettävien urosten omistajilta vaaditaan samaa vastuuta ja avoimuutta. Urosten omistajilta edellytetään myös kriittisyyttä ja heidän tulee estää omien urostensa liiallista käyttämistä jalostukseen. Siitosmatadorien käyttöä tulee välttää. Toistaiseksi ei ole katsottu tarpeelliseksi rajoittaa määräyksillä urosten käyttöä.

Luonnetta koskeva jalostustavoite on pyrkimys kasvattaa hyväluonteisia amerikancockerspanieleita, jotka sopeutuvat hyvin nykypäivän elämään ja soveltuvat monenlaiseen harrastustoimintaan sekä ovat hyviä perheen jäseniä.

Ulkomuodon osalta keskeisin jalostustavoite on mahdollisimman rotumääritelmän mukainen amerikancockerspanieli. Ulkomuototuomarikoulutuksen avulla tullaan opastamaan tuomareita kiinnittämään enemmän huomiota kokoon, rakenteeseen, liikuntaan sekä turkin silkkimäiseen laatuun. Etuosien rakenteen parantaminen on erittäin tärkeää. Amerikancockerspanieli on varsinaisista spanieliroduista pienin. Ulkomuototuomareiden toivotaan mittaavan koirat näyttelytilanteessa silmämääräisen arvion lisäksi. Turkin oikea laatu ja oikea määrä tulee olla yksi erityishuomion kohde.

2. RODUN TAUSTA

Amerikancockerspanieli kuuluu nuorimpiin rotuihimme. Se sai alkunsa maailmansotien välisenä aikana, jolloin amerikkalaisten spanielikasvattajien keskuudessa tapahtui jakaantuminen traditionaalisen cockerspanielin ja runsasturkkisemmän cockerspanielin ("woolly cocker") harrastajiin.

Jo 1870-luvulla esiintyi sekä Amerikassa että Kanadassa pieniä maksanuskeita ja punaisia spanieleita, joita nimitettiin "water spanieleiksi", "cockerspanieleiksi" tai "cocking spanieleiksi". Samoihin aikoihin tuli Amerikkaan, lähinnä Kanadan kautta, englantilaisia mustia fieldspanieleita. Ensimmäiset cockerspanielit rekisteröitiin vuonna 1879 eli kaksi vuotta American Spaniel Clubin perustamista aikaisemmin.

Rodun varsinaisena kantaisänä voidaan pitää vuonna 1882 syntynyttä mustaa CH OBO II- nimistä urosta, jonka emä Chloe II tuotettiin Englannista kantavana. Se astutettiin James Farrow'n legendaarisella Obolla. CH Obo II herätti suurta ihastusta spanielikasvattajien keskuudessa ja siitä tuli erittäin suosittu siitosurok, mihin vaikutti myös se, että se periytti pelkästään mustaa väriä. Yhdessä sisruolensa Miss Obo II:n kanssa se vaikutti erittäin paljon cockerspanielin tyypin yhtenäistymiseen. Molemmat esiintyvät kuuluisan siitosuroksen Robinhurst Foreglown sukutaulussa.

Robinhurst Foreglown omistaja Townsend Scudder joutui ostamaan kaikki Blackstone kennelin 32 koiraa saadakseen Foreglown isän Blackstone Chiefin. Herra Scudder ymmärsi Foreglown suuren siitosarvon jo varhain ja lupasi ilmaisen astutuksen jokaiselle "tyypilliselle" cockerspanieli nartulle. Foreglown pojista Red Brucie, Ch Sand Spring Sunrise, Ch Midkiff Miracle Man ja Ch Limestone Laddie tulivat tunnetuksi siitosuroksina. Red Brucielia, joka oli syntynyt 1921, oli 38 valiojälkeläistä.

Rodun kehitys oli varsin nopeata etenkin Massachusettsissa ja Torontossa ja jo 1920-luvulla esiintyi nykyisten Englannin cockerspanieleiden näköisiä yksilöitä. Vuonna 1921 voitti Herra Paynen omistama mustavalkoinen CH Midkiff Seductive ensimmäisenä cockerspanielina BIS:n New Yorkissa Madison Square Gardenin näyttelyssä. Seductiven ohella tähän ovat pystyneet CH My Own Brucie vuonna 1940 ja 1941, sekä CH Carmor's Rise 'N' Shine vuonna 1954.

Rodun varsinainen läpimurto tapahtui 1930-luvun alkupuolella. Yksi tuon ajan voitokkaimmista koirista oli punavalkoinen CH Idahurst Belle II, joka voitti kolmesti peräkkäin American Spaniel Clubin Speciality Shown vuosina 1930–1932.

Vuosikymmenen vaihteessa aloitti kasvatustyönsä myös Stockdale-kennel joka tuli tunnetuksi voitokkaista mustista cockerspanieleistaan. Kennelin kuuluisin koira oli musta uros CH Stockdale Town Talk, joka oli peräti 81 valion isä.

Rotu saavutti 1930-luvun alussa ennen näkemättömän suosion etenkin seurakoirana. Runsaan lemmikkituotannon ohella alkoi muodostua kasvattajien keskuuteen kaksi leiriä. Traditionaalisen Englannin cockerspanielin kannattajat perustivat oman yhdistyksen vuonna 1935. Runsaampiturkkiset eli 'woolly cockerit' menestyivät näyttelykoirina ja niistä kehittyi vähitellen nykyinen amerikancockerspanieli. Jo 1930-luvulla muutamat etenevät kasvattajat olivat saaneet kehitettyä uuden cockerspanielityypin, jolla oli ominaista runsaampi turkki, neliömäisempi runko ja lyhyempi kuono-osa.

Vuonna 1936 muodostettiin omat näyttelyluokat näille kahdelle eri tyypille: pienemmät (9-12 kg) olivat amerikancockerspanieleita ja suuremmat (12-14 kg) Englannin cockerspanieleita. Omaksi rodukseen amerikancockerspanieli tunnustettiin Kanadassa 1940 ja Amerikassa 1946.

Toisen maailmasodan jälkeen tulivat ensimmäiset amerikancockerspanielit Eurooppaan diplomaattien ja amerikkalaisten upseereiden mukana. Rodun kasvatusta vanhalla mantereella alkoi ensimmäiseksi Hollannissa, missä Nell Koning-Goudappel aloitti ura-uurtavan kasvatustyönsä 1950-luvun alussa. Hänen Saksasta amerikkalaiselta upseerilta vuonna 1951 ostamansa vaalea narttu Jane of Herzogum oli ensimmäinen amerikancockerspanieli, joka arvosteltiin omana rotuna Euroopassa. Nell Koning-Goudappelin kasvattamat van der Cockerbox amerikancockerspanielit vaikuttivat paitsi Hollannin myös Englannin ja Pohjoismaiden amerikancockerspanielikannan muodostumiseen.

Suomessa merkittiin rotukirjaan 1950-luvun vaihteessa kolme amerikancockerspanielia. Ensimmäiset pentueet rekisteröitiin 1969 ja kasvatustyö vilkastui 1970-luvulla, jolloin kasvattajia oli jo 10 ja rotuun saatiin kansainvälisiä muotovalioitakin. 1970-80-luvuilla suuri osa tuonneista tuli Iso-Britanniasta ja Ruotsista, koska näistä maista tuonti oli karanteenivapaata. Tuonnit rodun kotimaasta, karanteenirajan takaa, olivat kalliita ja hankalia. Niitäkin kuitenkin oli muutamia. Vuotta 1988 voidaan pitää jonkinlaisena käännekohtana rodun kannalta Suomessa. Silloin rajat aukenivat rabies-tapausten vuoksi ja karanteenimääräykset poistuivat. Koirien tuonti ulkomailta helpottui huomattavasti. Saimme runsaasti uutta jalostusmateriaalia useiden vuosien aikana pääasiassa USA:sta. Häntien typistyskielto astui voimaan 1.7.1996 ja 1.1.2001 jälkeen syntyneet typistetyhäntäiset koirat eivät enää saaneet osallistua näyttelyihin. Tämä näkyikin jälleen tuontien selvänä vähenemisenä aluksi, mutta 2000-luvun loppupuolella ja 2010-luvun alussa tuontimäärät ovat lähteneet jälleen nousuun, kun moni muukin maa on lopettanut häntien typistämisen.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Aluksi amerikancockerspanieliharrastajat kuuluivat paikallisten spanielikerhojen kautta Suomen Spanieliliittoon, jonka julkaisemassa Spanieli-lehdessä oli sen alaisille roduille oma palsta. Palstalla tiedotettiin tulevia tapahtumia, tuloksia ym. tärkeitä asioita. 8.3.1980 perustettiin oma rotuyhdistys Amerikancockerspanielikerho ry. pienen mutta aktiivisen joukon voimin. Suomen Kennelliitto myönsi kerholle rotua harrastavan yhdistyksen arvon vuonna 1988. Rotujärjestöksi Amerikancockerspanielikerho ry. hyväksyttiin SKL:n kokouksessa 18.11.1995. Samalla yhdistyksemme irtautui Suomen Spanieliliitto ry:n alaisuudesta, mikä merkitsi myös amerikancockereiden osallistumisoikeuden menettämistä Spanieliliiton järjestämiin kokeisiin, mm. spanieleiden taipumuskokeisiin. 10.10.1997 voimaan astuneen sääntömuutoksen myötä yhdistyksen nimi muuttui Amerikancockerspanielit ry:ksi. Kennelliitto hyväksyi uudistetut säännöt 17.5.2007, jotka astuivat voimaan 1.8.2007 ja niiden myötä palautui amerikancockerspanieleille oikeus osallistua spanieleiden taipumuskokeisiin.

Vuosien varrella yhdistyksen jäsenmäärä on pysynyt suurin piirtein samana. Vuoden 2012 lopussa yhdistyksessä oli 206 jäsentä.

Erilaista toimintaa on yhdistyksen taipaleella järjestetty pienehkön aktiivijäsenistön voimin. Vuosittain on järjestetty Open Match Show (myöhemmin Club Show), johon on lähes aina tuomari kutsuttu rodun kotimaasta USA:sta, metsästyskoirien jäljestämiskoe, virallinen erikoisnäyttely ja agilityn rotumestaruus. Kesäpäiviä, jalostustarkastuksia, virallisia tottelevaisuuskokeita on myös pidetty sekä erilaisia tapahtumia joukkoterveystarkastuksista trimmaus- ja agilitykurseihin. Yhdistys on julkaissut neljästi vuodessa ilmestyvää Jenkki-lehteä vuodesta 1986. Internet-sivuja on ylläpidetty 1990-luvun lopulta lähtien.

Yhdistyksen asioita hoitaa syyskokouksen valitsema puheenjohtaja sekä hallitus, johon kuuluu 9 varsinaista ja 3 varajäsentä. Varsinaisten jäsenten toimikausi on 3 vuotta, puheenjohtaja ja hallituksen varajäsenet samoin kuin muut toimihenkilöt valitaan vuodeksi kerrallaan.

Jalostusorganisaatio muodostuu siten, että rotujärjestön hallitus valitsee vuosittain jalostustoimikunnalle puheenjohtajan, joka kokoaa ympärilleen muun toimikunnan, vähintään 4 jäsentä. Toimikunta valitaan vuodeksi kerrallaan. Jalostustoimikuntaan voidaan valita henkilö, joka

- on suorittanut hyväksytysti SKL:n kasvattajan peruskurssin
- tuntee hyvin maassamme olevan amerikancockerspanielikannan
- omaa riittävät teoreettiset tiedot perinnöllisyydestä
- omaa käytännön kokemusta rodun jalostamisesta
- on pitkäjänteinen ja neuvottelu- ja yhteistyökykyinen sekä kaikessa toiminnassaan yleistä luottamusta nauttiva

Toimikunta valitsee keskuudestaan jalostussihteerin, pentuvälittäjän ja varapuheenjohtajan. Kaikki jalostustoimikunnan jäsenet toimivat jalostusneuvojina. Toimikunta voi tarpeen mukaan nimetä keskuudestaan tai toimikunnan ulkopuolelta henkilöitä erillisten tehtävien vastuuhenkilöiksi tai avustajikseen. Yhdistys ylläpitää ilmaista pentuvälitystä, johon hyväksytään jalostustoimikunnan vähimmäisvaatimukset täyttävät pentueet. Yhdistyksen hallitus nimeää myös muut toimikunnat vuodeksi kerrallaan. Tällaisia toimikuntia ovat mm. lehti-, kesäpäivä- ja näyttelytoimikunta.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

”Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geeniversioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

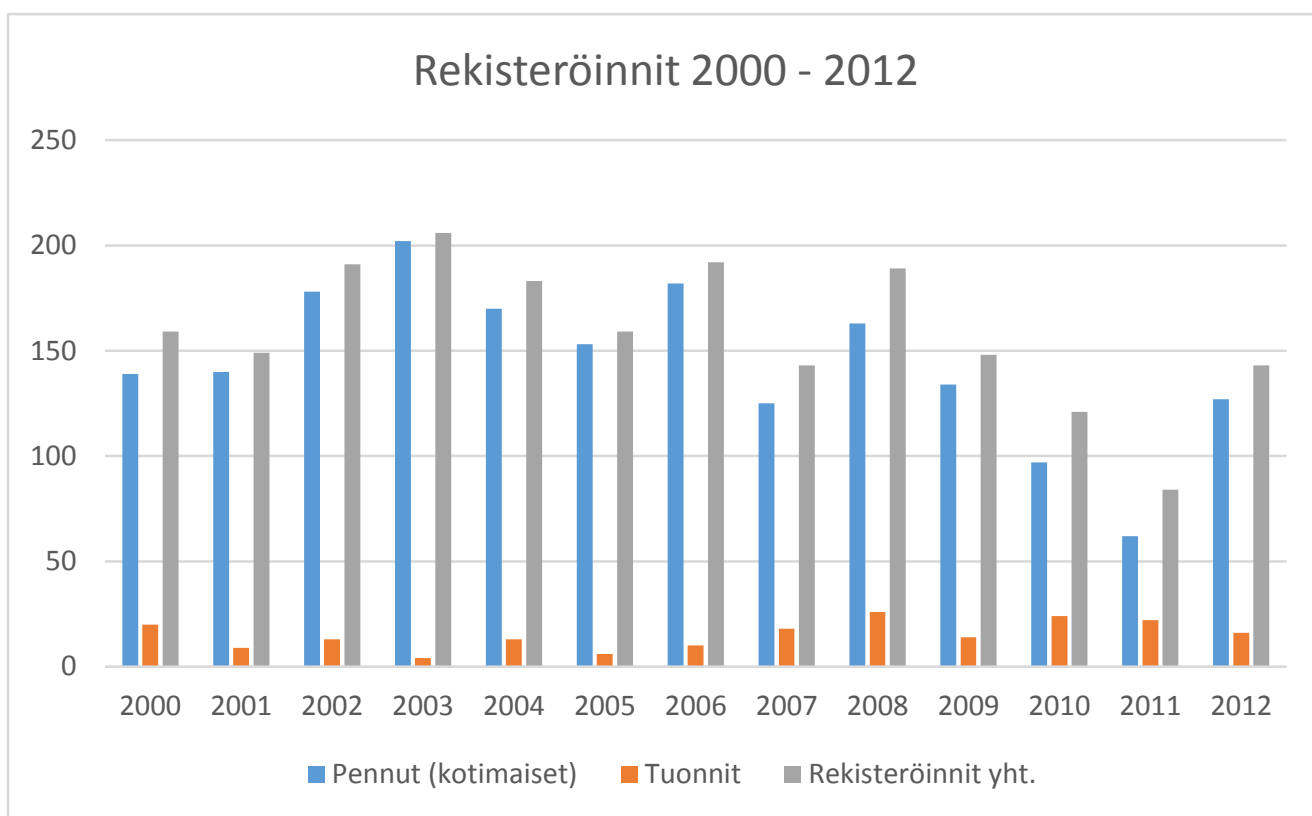
Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole.

Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään puolet syntyvistä koirista, tai pentuekoko huomioiden se rodun osuus, joka saadaan jakamalla luku 2 rodun keskimääräisellä pentuekoolla. Jos rodun pentuekoko on vaikkapa 5, jalostukseen tulisi käyttää 40 % rodun koirista.

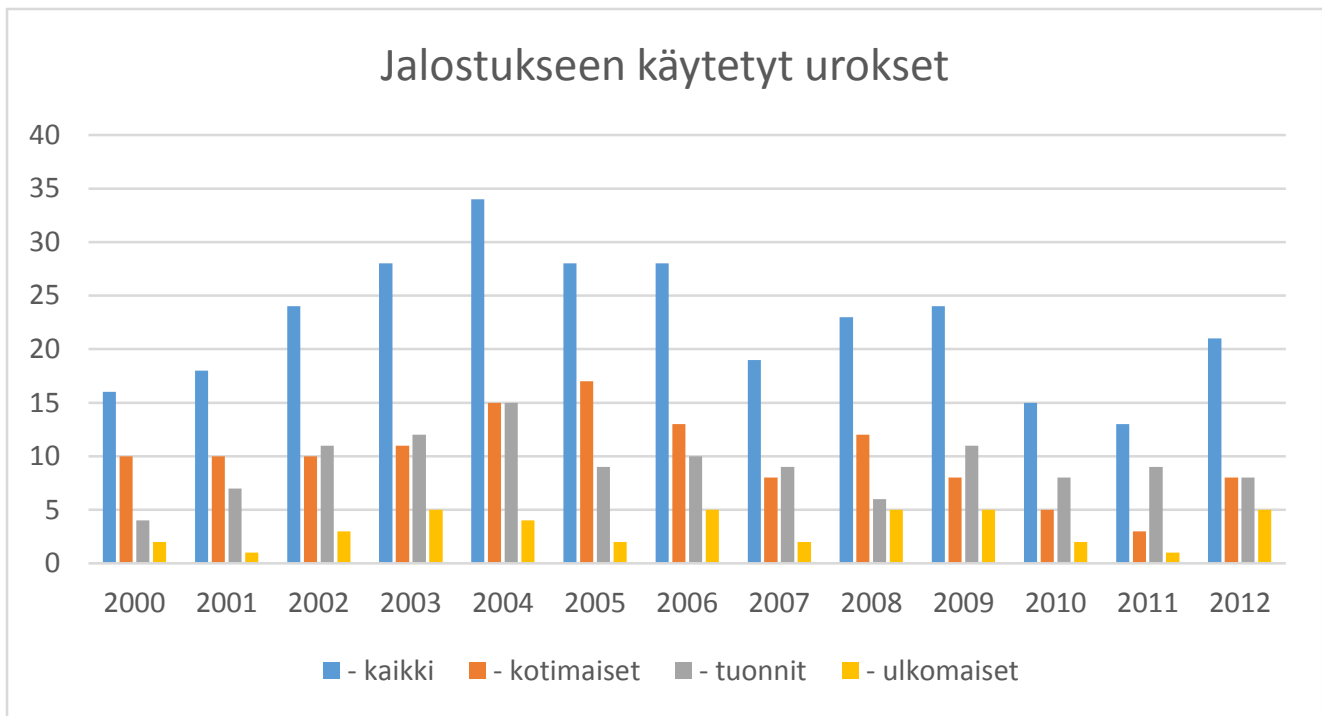
Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5 % ja suurilukuisissa 2-3 % suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana keskimäärin 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Yhdessäkään rodussa ei yhdellä yksilöllä saisi olla enempää kuin 100 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin.” (Katariina Mäki 2011, <http://www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/monimuotoisuus.htm>)

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

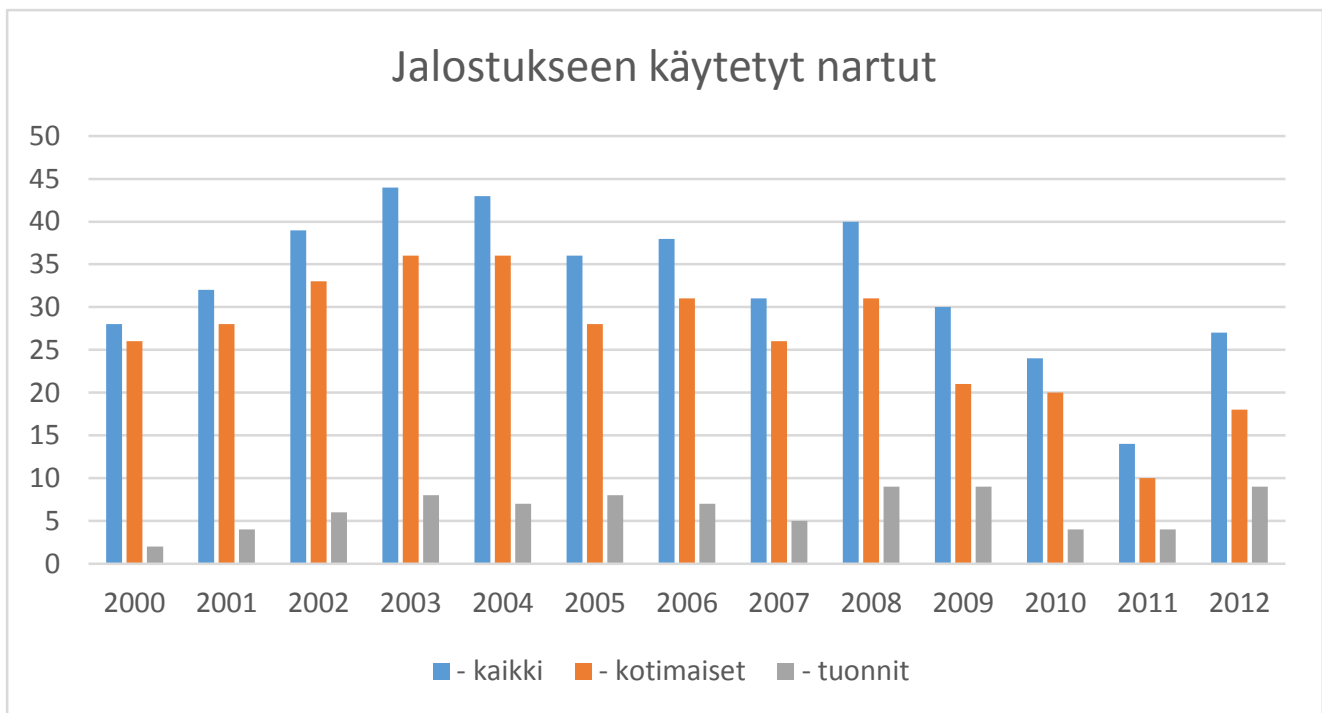
Kun kyse on rodusta, jossa ei uusia rotuunottoja tehdä eikä ole olemassa mitään alkukantaista, vielä löytämätöntä linjaa, koirien keskinäinen sukulaisuus eli sukusiitosaste väistämättä kasvaa, ellei roturisteytyksiä tehdä. Järkevällä jalostuskoirien käytöllä ja harkituilla jalostusvalinnoilla sukusiitoksen kasvunopeutta voidaan kuitenkin hidastaa. Populaation kannalta hyödyllisin jalostusyhdistelmä ei välttämättä ole aina lyhyellä tähtämellä yksittäisen yksilön kannalta paras jalostusyhdistelmä. Eräs lemmikkieläinjalostuksen haasteista on ”yhteisen hyvän” eli populaation edun ajattelu pelkkien omien intressien sijaan, kun kyse on vapaaehtoisuuteen ja harrastukseen pohjautuvasta jalostuksesta ja kasvatuksesta. Erityisesti pienilukuisissa roduissa jokaisella pentueella on merkitystä.

taulukko 1. Rekisteröintien vuositilasto (liite 1)

taulukko 2. Jalostukseen käytettyjen urosten vuositilasto (liite 1)

taulukko 3. Jalostukseen käytettyjen narttujen vuositilasto (liite 1)

Koirakannan lähisukulaisuuden astetta kuvataan sukusiitosasteella. Se on prosentteina ilmaistava todennäköisyys sille, että yksilö on perinyt kuhunkin geenilokukseen molemmilta vanhemmiltaan samanlaiset, samalta esivanhemmalta peräisin olevat alleelit eli geeniversiot (nämä alleelit ovat silloin nk. homotsygootteja). Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä. Korkeat sukusiitoskertoimet (tai -asteet) kertovat siis perinnöllisen vaihtelun katoamisesta. Jossain määrin sukusiitos on tarpeen ja hyödyllistä, kun halutaan vakiinnuttaa tiettyjä rotutyypillisiä ominaisuuksia varsinkin rodun kehitysvaiheessa. Pitkään jatkuessaan se vaikuttaa haitallisesti paitsi näkyviin myös piileviin ominaisuuksiin; esimerkiksi vastustuskykyyn erilaisia taudinaiheuttajia vastaan (nk. MHC-geenit). MHC-geenien monimuotoisuus auttaa ylläpitämään kannan elinvoimaisuutta, joka siis

sukusiitetyllä kannalla on selvästi alhaisempi. Yksittäisten jalostusyhdistelmien sukusiitosasteella ei ole yhtä paljon merkitystä kuin koko rodun sukusiitosasteella.

KoiraNetistä katsottuna amerikancockerspanieleiden sukusiitosasteet ovat viime vuosina olleet kahden prosenttiyksikön molemmin puolin. Tämä ei lukuna kuulosta pahalta, mutta sukusiitosasteen tarkastelu vaatisi kuitenkin aina mukaansa tiedon, kuinka monen sukupolven perusteella kerroin on laskettu. Tätä tietoa ei ole käytettävissä, koska KoiraNet on ainoa lähde. Kovin monta sukupolvea mukana ei ole, koska jalostuskoirista suuri osa on tuontikoiria tai tuontikoirien jälkeläisiä, ja tuontikoirien sukutaulutiedot Kennelliitossa rajoittuvat kolmeen sukupolveen. Siten on varsin todennäköistä, että jos sukusiitoskertoimet pystyttäisiin laskemaan kuuden - kymmenen polven perusteella (mikä kertoisi huomattavasti enemmän populaation tilanteesta), saisimme aivan toisenlaisia lukuja. Sillä vaikka meillä ollaankin maltillisia yksittäisten jalostusurosten käytössä, kantamme perustuu paljolti amerikkalaisiin koiriin ja muutaman sukupolven päästä sukutauluista löytyy toistuvasti samoja nimiä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 % (Katariina Mäki).

Amerikancockerspanieleissa ei Euroopassa ole varsinaisia näyttely- ja käyttölinjoja, mutta kasvattajat ovat pääsääntöisesti pitäneet yksiväriset ja kirjavat linjat erillään. Syy tähän on yksinkertaisesti se, ettei ole haluttu ottaa riskiä värivirheellisistä pennuista ts. yksivärisistä, joissa on liikaa valkoista. Yksivärisiä ja kirjavia kuitenkin yhdistetään silloin tällöin. Esimerkiksi Suomessa rekisteröitiin v. 2009-2012 95 pentuetta, joista yksivärisiä 68, kirjavia 22 ja viidellä pentueella toinen vanhemmista oli kirjava, toinen yksiväriäinen. Yleisin syy yksiväristen ja kirjaviiden yhdistämiseen näyttäisi olevan harvinaisemman suklaanruskean värin hakeminen (kolmessa viidestä yksiväriäinen / kirjava -pentueesta ainakin toinen vanhemmista on suklaanruskea / suklaa-valkoinen). Mielenkiintoinen tulevaisuuden näkymä koiran perimän selvityksen yleistyessä onkin, onko yksiväristen ja kirjaviiden amerikancockerspanieleiden perimässä toivottua erilaisuutta ts. antaisivatko kirjava-yksiväriäinen -yhdistelmät perimään monimuotoisuutta.

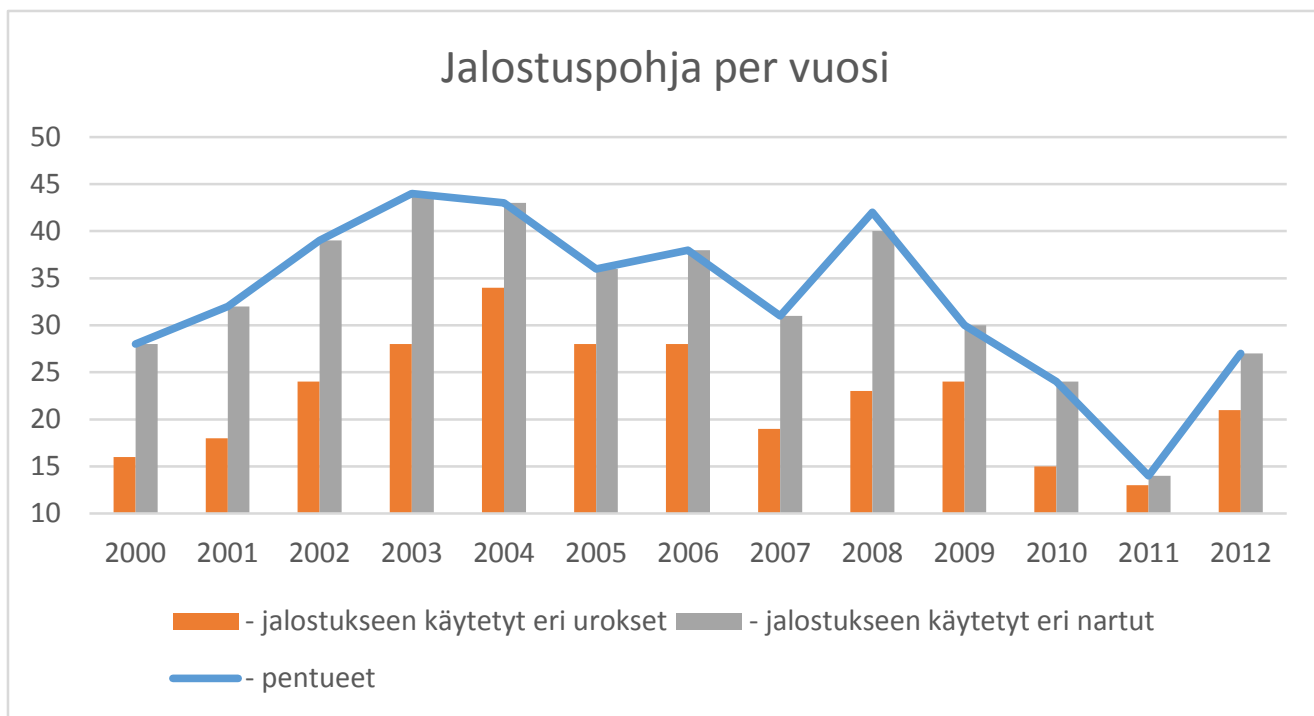
Jonkin verran erillinen linja vaikuttaisi olevan viime vuosien uusi trendi, Itä-Euroopan tuonnit. Vuosina 2009-2012 Suomeen on rekisteröity 76 tuontikoira, näistä 27 itäisestä Euroopasta, valtaosin yhdestä kennelistä. Näillä koirilla on myös jatkettu Suomessa, tarkasteluajanjaksolla 11 pentueen toinen tai useimmiten molemmat vanhemmat pohjautuvat kyseisen kennelin koiriin.

4.1.2 Jalostuspohja

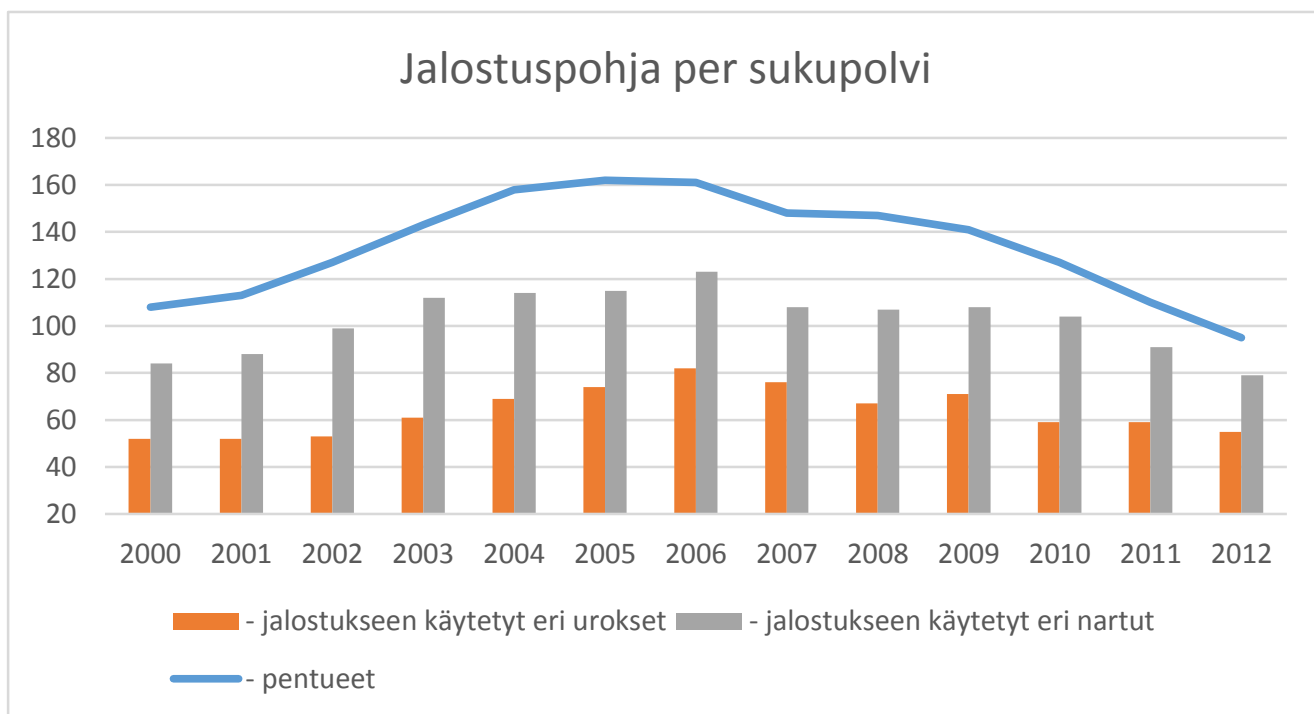
Jalostuspohjan laajuutta kuvataan määreellä tehollinen populaatiokoko. Se kuvaa niiden yksilöiden määrää, jotka siirtävät perintöainesta seuraavaan sukupolveen. ”Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun [perinnöllisestä monimuotoisuudesta](#). Mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu säilyy rodussa. Pieni tehollinen koko tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä koira. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.” (Katariina Mäki)

”Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä. Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä. Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.” (Katariina Mäki)

Tehollinen populaatiokoko voidaan laskea kaavasta $N(e) = 4x N(m) x N(f) / (2xN(m)+N(f))$ jossa $N(m)$ on lisääntyvien urosten määrä ja $N(f)$ lisääntyvien narttujen määrä. Tehollinen populaatiokoko voidaan totuudenmukaisesti laskea sukupolven kohden, jossa sukupolvi on 4v. Vuosina 2009–12 käytettiin jalostukseen yhteensä 55 eri urosta ja 79 eri narttua. Näiden avulla laskettuna saadaan teholliseksi populaatiokooksi $4x55x79/(2x55+79)= 92$.

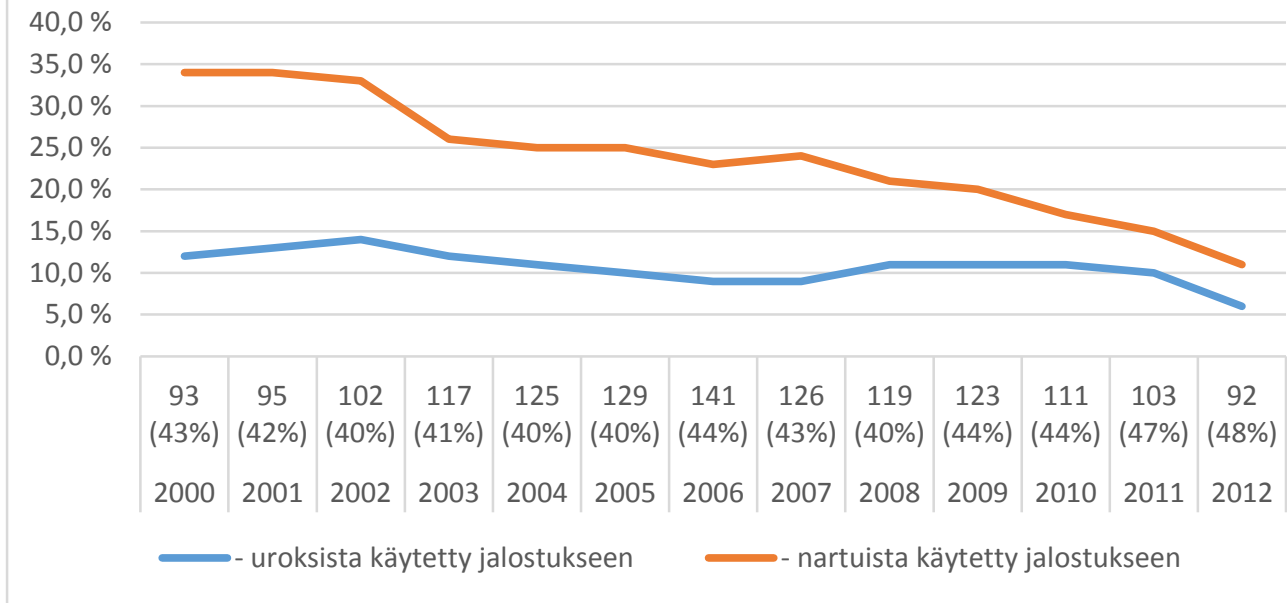

taulukko 4. Jalostuspohjan vuositilasto (liite 1)

taulukko 5. Jalostuspohjan vuositilasto per sukupolvi (4 vuotta) (liite 1)

Tehollinen populaatio per sukupolvi

taulukko 6. Tehollinen populaatio per sukupolvi (4vuotta) (liite 1)

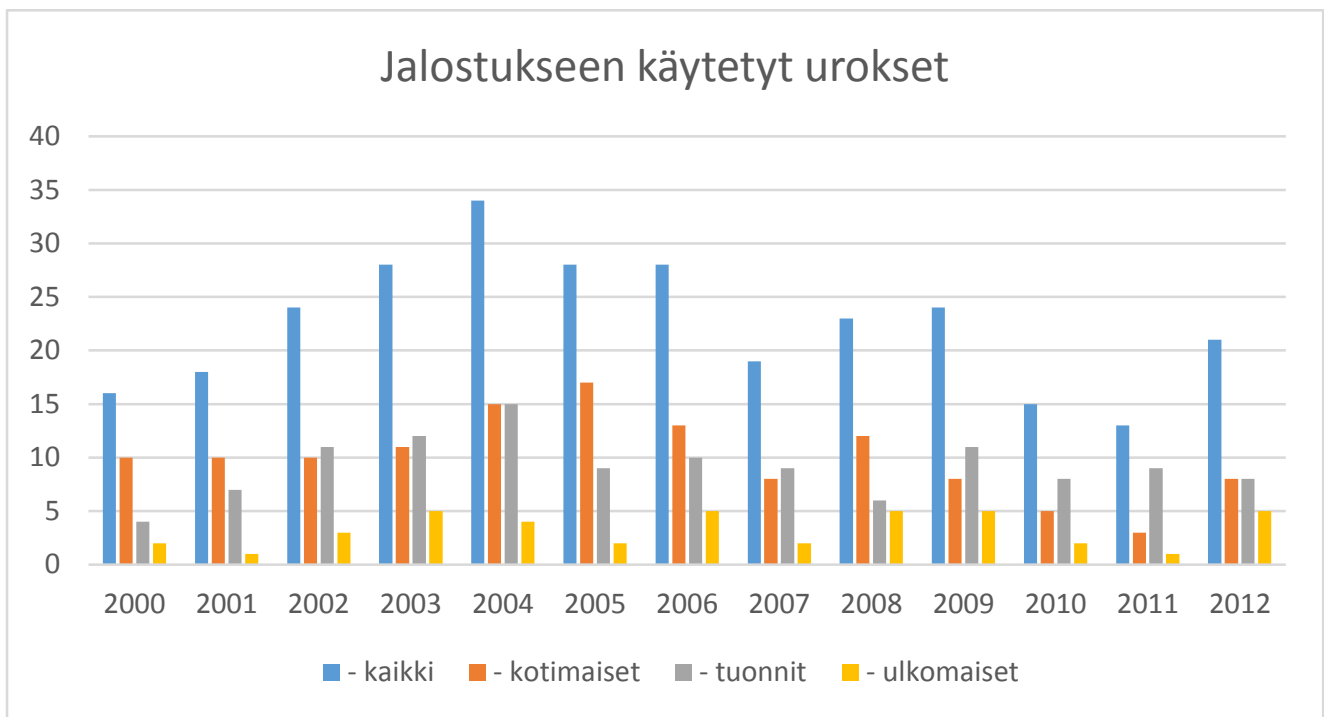
KoiraNetistä katsottuna amerikancockerspanieleiden tehollinen populaatiokoko sukupolvea kohden vaihtelee sadan molemmin puolin. Populaation suositeltava tehollinen populaatiokoko on vähintään 100–200. Ollessaan alle 50 se merkitsee vaarallisen kapeaa jalostuspohjaa. Kovin kapea jalostuspohja aiheuttaa väistämättä sukusiitosasteen kasvamista ja perinnöllisen vaihtelun häviämistä.

Sukusiitosasteen kasvunopeus saadaan laskettua seuraavasta kaavasta: $\Delta F = 1/8N(m) + 1/8N(f)$ jossa $N(m)$ ja $N(f)$ ovat jälleen lisääntyvien urosten ja narttujen määrät. Tarkasteltuna ajanjaksona 2009-2012 sukusiitosasteen kasvunopeus on $1/(8 \times 55) + 1/(8 \times 79) = 0,38 \%$. Amerikancockerspanieleiden sukusiitosaste kasvaa nyt nopeammin kuin aikaisemmalla tarkastelujaksolla (0,27%) ja ylittää myös turvallisena pidetyn vuotuisen sukusiitosasteen kasvunopeuden eli 0,25 %.

”Jos rodun tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geenimuotoja niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä mahdollisimman useaa eri koiraa jalostukseen ja huolehtimalla, että niiden jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan. **Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä.**” (Katariina Mäki)

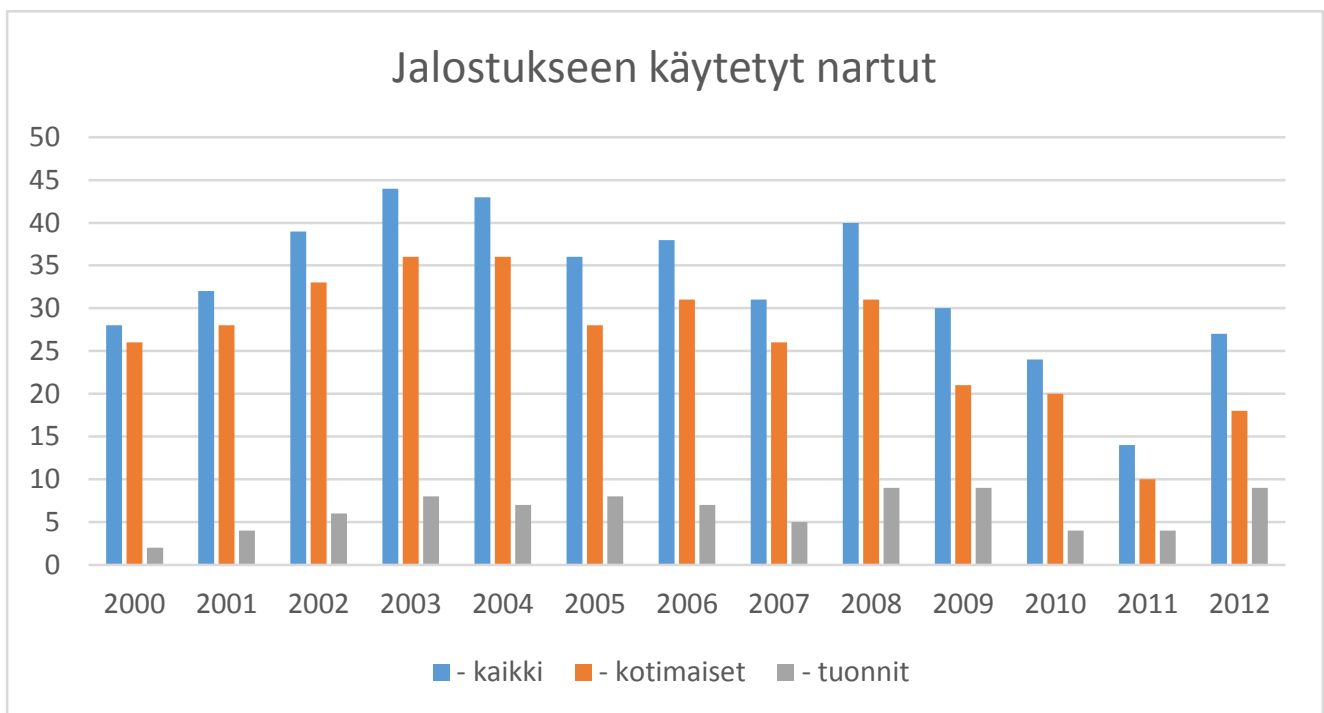
Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5% ja suurilukuisissa enintään 2-3% laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Nelivuotiskaudella 2009-12 on Suomessa rekisteröity yhteensä 496 amerikancockerspanielia. Näin ollen ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 25 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä. Tämä luku on amerikancockerspanieleiden viimeaikaisilla rekisteröintimäärillä 30.

taulukko 7. Käytetyimmät urokset 2000-2012 (liite 1)

Tehollisen populaatiokoon laajuuteen vaikuttaa sekä käytettyjen urosten että narttujen määrä. Nelivuotisjaksolla 2009-12 meillä käytettiin jalostukseen yhteensä 55 eri urosta, ja niistä yhdeksällä elinikäinen jälkeläismäärä ylitti edellä mainitun 25 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläissuositusmäärän ylitti vain yksi uros. Kun tarkasteltavaksi otetaan vuosina 2000-12 käytetyt urokset, löytyy 26 urosta, joilla jälkeläisiä yhteensä yli 25kpl. Näistä uroksista yksivärisiä on 19 ja kirjavia 7. Meillä on perinteisesti käytetty tuontiuroksia selvästi enemmän kuin kotimaassa syntyneitä, ja samaa kertovat nämäkin luvut. 19:sta yksivärisestä ylikäytetystä uroksesta kotimaassa syntyneitä on vain 7, kirjaviiden seitsemästä viisi. Toisaalta koska käytetyistä uroksista valtaosa on tuontikoiria, ne eivät ole lähisukulaisia keskenään. Viidentoista käytetyimmän uroksen listalla on vain viisi Suomessa syntynyttä. Urosten sukulaisuussuhteet ovat nähtävissä taulukosta (liite 1).

taulukko 8. Käytetyimmät nartut 2000-2012 (liite 1)

Narttujen vastaavat tilastot ovat luonnollisesti erilaisia, johtuen ensinnäkin rotumme keskimääräisen pentuekoon pienuudesta. Lisäksi vain hyvin harvalla nartulla on ollut 4 tai 5 pentuetta. Narttujen pentuemääriä rajoittanee myös se seikka, että Suomessa vain harvalla kasvattajalla on suuria koiramääriä kotona ja monet käyttävät sijoituskoiria kasvatustyönsä apuna. Narttujen jälkeläismääriä tarkasteltaessa onkin järkevää katsoa toisen polven jälkeläismääriä. Maksimina pidetyn 30 jälkeläistä 2. polvessa ylittää ajanjaksolla 2000-12 jalostukseen käytetyistä nartuista 8 yksiväristä ja 6 kirjavaa narttua. Näistä yksi kirjava ja yksi yksivärinen ylittävät myös suositellun jälkeläismäärän 25.

Tarkasteltaessa 15 käytetyimmän nartun tilastoa huomio kiinnittyy runsaasiin lähisukulaisuussuhteisiin. Vaikka kirjavia amerikancockereita rekisteröidään kokonaisuudessa vähemmän kuin yksivärisiä, on niissä huolestuttavaa samansukuisuutta. Kyseenalaisena johtotähtenä on De Brightdale's Butter Finger (s. -96) jolla paitsi itsellään oli 5 isoa pentuetta (yht. 35 pentua), myös sen jälkeläisillä on jatkettu eli se on isoäitina peräti 141 amerikancockerille. Sen pojalla Qualit-Quast American Piella on ollut 26 jälkeläistä, tämän pentuesisarella Q-Q Jaunty Loverilla 17 jälkeläistä. Butter Fingerin 3. pentueesta De B. Maid Of Honour on emänä 22 pennulle, ja edellisen pentueveli De B. Man of Fashion isänä 16 jenkille. Useilla muillakin sen lapsilla on 1-3 pentuetta. Kun lisäksi Butter Fingerin emällä oli 4 pentuetta, samoin kuin puolisisarella De B. Box Of Sugarilla, puhumattakaan Butter Fingerin isästä DeRano's Dare Devilistä (synt.-88), jolla oli 87 jälkeläistä, ei ole liioiteltua sanoa, ettei meiltä löytyne montakaan kotimaassa syntyntä kirjavaa jenkkiä, jossa ei näitä sukulinjoja olisi – jopa useampaan kertaan. Box of Sugarin tytär de B. Mint Julep on myös listoilla 4 pentueellaan, joissa yhteensä 22 pentua

Jalostuspohjan kannalta on kuitenkin kokonaisuutena varsin positiivista, että meillä on monia uroksia ja narttuja, joilla on yksi tai kaksi pentuetta. Meillä käytetään myös ns. lainauroksia ja käydään astuttamassa ulkomailla.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Amerikancockerspanielit maailman eri puolilla ovat toisilleen melko läheistä sukua, jos tarkastellaan sukutauluja hieman taaemmas. Merkittävimmät kasvattajat Australiassa, latinalaisessa Amerikassa, Etelä-Afrikassa ja Euroopassa perustavat kasvatustyönsä amerikkalaiseen tuontikoiriin ja niiden jälkeläisiin seuraavissa sukupolvissa.

Vaikka Yhdysvalloissa rotu on määrällisesti suurilukuinen, on sielläkin selvästi havaittavissa nk. muotivirtauksia tiettyjen sukulinjojen käytössä. Suurin osa menestyvistä kasvattajista vannoo linja- ja jopa sukusiitoksen nimiin. Niinpä rodun geenipoolia uhkaa maailmanlaajuinen pieneneminen, ellei asialle tehdä jotakin. Oman haasteensa aiheuttaa USA:n koiraharrastuskulttuuri, jolle on tyypillistä, että valtaosa pentueesta kastroidaan tai steriloidaan hyvin varhain. Jopa näyttelyissä menestyneistä uroksista iso osa kastroidaan ja myydään lemmikkikoteihin niiden valioduttua. Tämä pienentää merkittävästi jalostukseen käytettävissä olevien urosten määrää, vaikka kasvattaja haluaisi tietoisesti etsiä vanhempaa ja kenties vähemmän käytettyä urosta.

Seuraavassa amerikancockerspanieleiden rekisteröintimääriä muissa maissa:

Maa/vuosi	2002	2003	2004	2005	2006
USA	20,655	19,036	18,556	16,343	-
Finland	191	207	183	159	191
Sweden	406	495	512	456	496
Norway	206	188	254	215	168
Denmark	71	135	186	148	121
Estonia	103	66	54	54	63
Australia	126	163	111	141	96

Maa/vuosi	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Iso-Britannia	501	-	-	324	325	318	263
Suomi	143 (125)	189 (163)	148 (134)	121 (97)	84 (62)	143 (127)	90 (72)
Ruotsi	517 (505)	438 (429)	384 (375)	310 (303)	337 (330)	367 (358)	244 (242)
Norja	255	208	164	197	124	176	128
Tanska	-	-	-	-	62	71	64
Viro	43	42	16	28	23	23	7*
Australia	140	107	115	115	97	56	-

* tilanne 1.8.2013

Suluissa pentuerekisteröintien lukumäärä

Rodun kotimaasta Yhdysvalloista ei lukumäärällisiä rekisteröintitilastoja ole saatavilla. American Kennel Clubin julkaiseman eniten rekisteröityjen rotujen tilaston mukaan amerikancockerspanieli oli vuonna 2013 sijalla 29. Vuosina 2012 ja 2011 rotu löytyi sijalta 27 ja 2010 sijaluku oli 25. ja vuonna 2009 23. Tämä ei kuitenkaan kerro totuutta rodun määrästä. Yhdysvalloissa on tapana, että pentueesta rekisteröidään vain pentueen parhaat pennut. Näin ollen todellinen lukema on hyvin todennäköisesti moninkertainen verrattaessa rekisteröityihin pentuihin.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Amerikancockerspanieleiden rekisteröintimäärät ovat olleet viime vuosina laskusuunnassa. Toisaalta näin pienessä rodussa sattuman vaikutus on suuri; yksi tai kaksi hiljaisempaa vuotta voivat tarkoittaa vilkkaampia seuraavia vuosia, jos muutamakin pentue on siirtynyt seuraavan vuoden puolelle.

Kasvattajilla on melko paljon yhteistyötä ulkomaalaisten rodun harrastajien kanssa. Maahamme tuodaan vuosittain 10-25 tuontikoira, joista valtaosa tuodaan jalostuskäyttöä silmälläpitäen. Valitettavasti tuonteja ei aina suunnitella populaation kannalta harkitusti, eli tuodaan samansukuisia koiria ja koiria, joiden lähisukulaisia on jo maassamme. Kuten aiempaan on todettu, amerikancockerspanielit maailman eri kolkissa pohjautuvat muutaman sukupolven päästä samoihin koiriin. Näin ollen eri maissa ei varsinaisesti ole olemassa eri sukulinjoja eikä todellisia vierassukuisia koiria niin vain löydy. Eri sukulinjat liittyvät enimmäkseen väreihin. Kirjavat amerikancockerit pidetään pääsääntöisesti erillään. Yksivärisissä jako on epätarkempi, mutta suklaanväriset ja vaaleat pyritään yleensä pitämään erikseen.

Suomessa kasvattajat ovat onneksi nykyisin maltillisia, eikä koiria käytetä jalostukseen liian nuorina. Rodussa esiintyvät perinnölliset silmäsairaudet ilmenevät usein vasta yli 3-vuotiaana, joten varovaisuus on valttia, kun merkittävimpien sairauksien periytyvyyksiä ei edelleenkään tunneta eikä geenitestejä ole olemassa. Rotumme keskimääräinen jalostukseen käyttöikä on uroksilla hieman noussut viime vuosina, ollen v. 2012 4v 7kk. Narttujen vastaava ikä on pysynyt kutakuinkin samassa, n. 3,5 vuodessa, johtuen varmasti ainakin osaltaan siitä, että monet kasvattajat perustavat kasvatustyönsä pitkälti sijoituskoiriin joilla sopimuksen yläikäraja tulee vastaan. Tämä on luonnollisesti hieman ristiriidassa sen tosiasian kanssa, että perinnöllisten silmäsairauksien suhteen turvallisempaa olisi käyttää jalostukseen vanhempia koiria. Myös fysiologia asettaa omat rajoituksensa; etenkin narttujen ensimmäistä pentuetta ei voi kovin kauaksi lykätä.

Rotumme sukusiitosastetta on runsaiden tuontien ja sen seurauksena niukkojen sukutaulutietojen vuoksi vaikea arvioida totuudenmukaisesti, mutta Koiranetistä saatujen tietojen mukaan pentueiden sukusiitosaste on viime vuosina ollut 1-2%, suuntaus on ollut mieluumminkin laskeva kuin nouseva. Se on kuitenkin aliarvio todellisesta tilanteesta, koska sen laskennassa on pystytty käyttämään yleensä vain 3-5 sukupolvea. Sukusiitosaste kasvaa suosituksia nopeammin, myös nopeammin kuin edellisenä tarkastelujaksona. Sukusiitos kasvaa väistämättä, koska rodussamme ei ole olemassa mitään alkukantaista, vielä löytämätöntä kantaa – ellei roturisteytyksiä tehdä, eikä niitä jalostustoimikunnan tietojen mukaan ole tehty. Meillä olisi vielä mahdollista parantaa tilannetta ja hidastaa sukusiitosasteen kasvua pyrkimällä käyttämään nykyistä tasaisemmin populaation koiria ja erityisesti uroksia. Uusintayhdistelmien tekoa ei voida nykytilanteessa poikkeuksia lukuunottamatta (esim. vain toista sukupuolta, yksi pentu jne) pitää perusteltuna tai suositeltavana. Uusintayhdistelmiä tehdään meillä vuositasolla yksittäisiä.

Populaatiomme tehollinen koko on juuri ja juuri riittävä, vaihdellen vuosittain sadan molemmin puolin (lähde: Koiranet) (SKL:n suositus minimi 100-200). Luku on pysynyt pääpiirteittäin samana 2000-luvulla. Rotumme potentiaalisesta sukupolvittaisesta tehollisesta populaatiokoosta on 2000-luvulla ollut käytössä 40-44%; tässäkin ei muutosta ole havaittavissa. Isät/emät -suhde on hieman kasvanut, mikä tarkoittaa, että entistä enemmän eri uroksia käytetään jalostukseen narttujen määrää kohden. Tämä on niinkään hyvä asia. Tehollista populaatiokokoa laskettaessa ei kuitenkaan pystytä ottamaan huomioon jalostuskoirien epätasaisia jälkeläismääriä eikä keskinäisiä sukulaisuuksia, joten luku on moninkertainen yliarvio todellisesta tilanteesta.

2000-luvulla rekisteröidyistä amerikancockerspanieliuroksista on käytetty jalostukseen n. 10%, nartuilla sama luku on vaihdellut 20-25%. Selkeää muutosta ei näissäkään luvuissa ole havaittavissa, aivan 2000-luvun alkuvuosia lukuunottamatta jolloin molemmat luvut olivat hieman suurempia (n. 12-14% uroksista ja 33-34% nartuista). Kotimaassa syntyneitä uroksia meillä olisi varaa käyttää enemmän; meillä on perinteisesti yliarvostettu tuonti- ja ulkomaisia uroksia, vaikka ne eivät suinkaan aina ole kotimaisia laadukkaampia. Useista pentueista yksi tai useampikin narttu päättyy jalostukseen ja sen veljet myydään ns. kotikoiksi. Koska rotumme on ns. turkkirotu, näyttelyihin tuominen vaatii omistajalta sitoutumista ja vaivannäköä. Harva kasvattaja taas vaivautuu etsimään jalostukseen käytettäväksi urosta, jota ei ole koskaan nähnyt näyttelyissä. Rotu on ”liian miellyttävä” kotikoira – iso osa pentua hankkivista haluaa itselleen kaverin ja seurakoiran ilman sen suurempia tavoitteita harrastusrintamalla.

Muutaman uroksen jälkeläismäärät ylittävät suositellut enimmäismäärät reilusti. Esim. 2000-luvun käytetyin uros Gallant Sweet Demon (synt. -99 USA:ssa, yht. 65 jälkeläistä, 52 toisen polven jälkeläistä) jota käytettiin eniten vuosina 2000-2003 (tänä aikana 56 jälkeläistä); tarkastelujaksona sen jälkeläisten osuus kaikista Suomessa syntyneistä amerikancockerspanieleista oli 8,50% kun enimmäissuosituksena on 3-5%. Viimeaikaisilla rekisteröintimäärillämme suositeltu enimmäismäärä toisen polven jälkeläisille on 30-50. Toinen musta USA:n tuonti Juniper's Jumping Jack (synt. -95, yht. 55 jälkeläistä) oli runsaassa jalostuskäytössä vuosina 1999-2002, jolloin sen 42 jälkeläistä muodostivat 7,46% kaikista Suomessa tuona aikana syntyneistä. Candida's California Charmin (synt. Suomessa -92 (kohtutuonti USA:sta), yht. 72 jälkeläistä) jalostukseenkäyttöikä oli pitkä. Uroksen ensimmäiset jälkeläiset syntyivät -94 ja viimeiset 2002; vuosina 2000-2002 sillä oli yhteensä 40 jälkeläistä. Tämä uros on hyvä esimerkki vanhan uroksen arvostamisesta rodussamme, jonka toisaalta terveyssyillä perustellen ymmärtää, vaikka liikakäyttö sinällään ei olekaan hyväksyttävää.

Jos verrataan California Charmin vuosien 99-02 jälkeläismääriä kyseisen ajanjakson kokonaispentumääriin, saadaan prosenttiosuudeksi 7,28.

Kirjavissa uroksissa erottuu kaksi urosta suuremmilla jälkeläismäärillä. Galaksi Grand Slam (synt. -05 Tanskassa, yht. 46 jälkeläistä) ja Arrant Yap at Tutucin (synt. Suomessa -04, yht. 42 jälkeläistä). Grand Slamia on käytetty jalostukseen vuosina 2007-13, mutta runsaiten vuosina 07-11, joten tarkastelkaamme tätä viisivuotiskautta. Tuona ajanjaksona sen jälkeläiset muodostivat 6,5% kaikista syntyneistä pennuista. Yapin jalostusura puolestaan on vertaansa vailla, eikä mitenkään positiivisessa mielessä. Vuonna 2004 syntyneen uroksen kaikki 42 jälkeläistä syntyivät vuosina 2005 ja -06, jolloin ne muodostivat huimat 12,5% kaikista Suomessa syntyneistä jenkkipennuista. Vaikka määrä suhteutettaisiin nelivuotiskauden 2005-08 pentumäärään, osuus olisi silti 6,74%.

Viime vuosina ei rodussamme enää ole esiintynyt karkeaa yksittäisten yksilöiden liikakäyttöä, joten suunta on oikea, vaikka 2000-luvulla suositellut jälkeläismäärät ylittyvätkin reilulla parillakymmenellä uroksella ja kahdella nartulla. Toisen polven jälkeläismäärät ovat ylittäneet suositellun 6-10% rajan seitsemällä uroksella ja yhtä monella nartulla. Kuten jo edellä todettiin, runsaasti käytettyjen urosten joukossa on uroksia, joiden jalostukseen käyttöikä on pitkä, eli niitä on käytetty vielä veteraani-ikäisinä niiden osoitettuaan kykynsä periyttäjinä. Edellä mainitun California Charmin lisäksi tällaisia ovat ns. ylikäytettyjen listalta Afterglow Eugene, Denali's Lone Ranger ja Gazon Star O'My Dreams, kaikki syntyneet vuosituhannen taitteen tienoilla. Tätä ei terveyttä ajatellen voida pitää huonona suuntauksena. Jalostuskoiran arvo nähdään kunnolla vasta sitten, kun tiedetään ovatko sen jälkeläiset pysyneet terveinä.

Aiemmintekstissä jotarkasteltiinkin runsaasti käytettyjen kirjaviennarttulinjojen tiiviitä sukulaisuussuhteita. De Brightdale's Butter Finger (synt. -96) 35 jälkeläisensä, 141 lapsenlapsensa ja lukuisten muiden lähisukulaistensa kanssa vastaa hyvin suurelta osin maamme kirjavasta amerikancockerikannasta – tietenkin viime vuosien tuonteja lukuunottamatta.

Enemmän kuin yksittäisten yksilöiden liikakäyttö, jalostuspohjaamme kaventaa erityisesti kirjavilla amerikancockereilla edellä kuvattu jalostukseen käytettävien koirien lähisukulaisuus. Tilanne saattaa osittain korjaantua lähivuosina, sillä juuri kirjavia amerikancockereita on viime vuosina tuotu maahamme runsaslukuisesti – tuonnit tosin keskenään paljolti samaa linjaa. Tuontikoirien merkitys jalostuspohjan laajentajina saattaa siten olla osittain näennäistä, kuten myös jo aiemmin on todettu.

Jalostuksen tunnettu vaikeus on useiden tekijöiden huomioiminen yhtäaikaan. Niin myös jalostuspohjan laajentaminen laina- tai tuontikoirien avulla on tavallaan kaksiteräinen miekka. Rodussa, jossa esiintyy erityisesti perinnöllistä harmaakaihia hyvin monissa sukulinjoissa, tuntematon tai jopa tutkimaton sukutaulu on aina riski. Harvoissa maissa – jos missään - ollaan yhtä pitkällä terveystutkimusten suhteen kuin meillä. Populaation kannalta lyhyellä tähtämellä lainakoiria, joka on maassamme lyhyen aikaa, on houkutteleva lisä jalostusmateriaaliin. Taustoiltaan tuntemattoman, kenties nuoren koiran runsas jalostuskäyttö on kuitenkin aina riski. Jalostus on aina myös riskien punnitsemista.

Olemme amerikancockerspanielijalostuksen kannalta tilanteessa, jossa meidän on viimeistään ryhdyttävä ajattelemaan populaation etua yksittäisen jalostusyhdistelmän tai pentueen edun edelle. On pystyttävä suuntaamaan katseet kauemmas kuin vain seuraavaan pentueeseen. Meillä on kansainvälisessäkin vertailussa laadukkaat koirat, luotettavat terveystutkimukset ja niiden avoin raportointi Koiranet-järjestelmässä, ja geeniteknologia vielä apuvälineenämme paitsi perinnöllisten sairauksien vastustamisessa, myös monimuotoisuuden kartoittamisessa. Vastaus kysymyksiin ei välttämättä aina löydykään rodun kotimaasta, se saattaa löytyä lähempää kuin huomaammekaan. Meidän olisi pyrittävä käyttämään omaa laadukasta kasvatustyötämme laajemmalla rintamalla jalostukseen, ei ainoastaan narttuja vaan myös uroksia. Jalostuspohjamme ei vielä ole liian pieni, mutta meillä ei ole varaa hukata käyttökelpoisia koiria. Tuonteja ja lainakoiria toki tarvitaan, mutta niiden toivoisi olevan sukutaulullisesti harkittuja ja ulkosiitosta valtapopulaatioomme nähden.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmä kuvaa amerikancockerspanielia tiivistetysti: Above all he must be merry. Eli kuten suomennoksessa sanotaan: ”Ennen kaikkea sen tulee olla vapautunut ja iloinen, kauttaaltaan tasapainoinen ja toiminnassaan innokasta työhalua osoittava.” Lisäksi mainitaan kohdassa ”luonne”: ”Tasapainoinen, ei milloinkaan arka”. Rotumääritelmä mainitsee rodun käyttötarkoitukseksi ylösajavan lintukoiran ja seurakoiran, joista jälkimmäisen merkitys on korostunut rodussa jo pitkään.

4.2.2 Jakautuminen näyttely-/ käyttö-/ tms.-linjoihin

Amerikancockerspanieleiden ei voida ajatella olevan jakautuneita näyttely-, käyttö- tms. linjoihin Suomessa, sillä koko amerikancockersspanielikantamme on keskenään läheistä sukua. Rodun kotimaassa USA:ssa rotu on jakautunut eri linjoihin käyttötarkoituksen mukaisesti.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaansisällytettyluonteenjakäyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Rodun PEVISA-ohjelmassa ei ole vaatimuksia luonteen ja käyttäytymisen tai käyttöominaisuuksien testaamisesta tai kuvaamisesta.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Amerikancockerspanieleita on luonnetestattu varsin vähän. 2000-luvulla luonnetestissä on käynyt 21 amerikancockerspanielia. Yhtään koiraa ei ole toistaiseksi MH-kuvattu.

Luonnetestatut amerikancockerspanielit edustavat luonnollisesti marginaalista vähemmistöä rodustamme, eivätkä varmastikaan satunnaisotantaa, sillä usein luonnetestatut koirat olivat osallistuneet muihinkin kokeisiin.

Tulokset löytyvät 10 urokselta ja 10 nartulta. Lisäksi yhden nartun testi on jouduttu keskeyttämään. Toimintakyky on arvosteltu yhdeksällä koiralla +1, kohtuulliseksi ja kahdella koiralla +2, hyväksi. Kahdeksalla koiralla toimintakyky on -1, pieni.

Terävyys on enemmistöllä koirista (15/20) +1, pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua. Viisi koirista sai maininnan +3, kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua.

Puolustushalu arvosteltiin 9:llä koiralla +3, kohtuullinen, hillitty. Seitsemän koiraa sai lausunnon +1, pieni, ja neljä koiraa -1, haluton.

Taisteluhalu todettiin yli puolella koirista (12/20) pieneksi, -1. Kuudella koiralla oli testissä kohtuullinen, +2, ja kahdella riittämätön, -2, taisteluhalu.

Hermorakenteen osalta amerikancockerspanielit saivat valtaosalta (18/20) lausunnon +1, hieman rauhaton. Kaksi koiraa on saanut lausunnon +2, tasapainoinen.

Temperamentti arvosteltiin yhdeksällä koiralla kohtuullisen vilkkaaksi, +2. Kuusi koiraa sai lausunnon +1, erittäin vilkas, ja viisi koiraa lausunnon +3, vilkas.

Kovuuden suhteen reilu enemmistö (14/20) koirista todettiin hieman pehmeäksi, +1. Neljä koiraa sai lausunnon -2, pehmeä, ja kaksi koiraa +3, kohtuullisen kova.

Luoksepäästävyys lähes kaikilla (17/20) luonnetestatuilla jenkeillä on arvosteltu +3, hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin. Kaksi koiraa sai maininnan +2a, luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen, ja yksi koira maininnan +2b, luoksepäästävä, hieman pidättyväinen.

Laukauspelottomuutta arvosteltaessa 15 koiraa todettiin laukausermoiksi (+++), neljä laukausermoittomaksi (++) ja yhden todettiin olevan laukausermoittis (-).

Koska luonnetestattuja amerikancockerspanieleita on hyvin vähän, ei rotujärjestö ole luonut luonnetestin ihanneprofiilia. Rotumääritelmän luonnekuvausten ja rodun käyttötarkoituksen perusteella voidaan

kuitenkin kehitellä mielikuva ihanneluonteisen amerikancockerspanielin luonnetestituloksesta. Toimintakykyä tulee olla, jotta koira kykenee työskentelemään, oli laji mikä tahansa. Tässä kohdassa testatuilla koirilla on havaittavissa heikkoutta. Terävyys lienee melko sopiva, samoin puolustushalua löytyi jopa yllättävästi. Taisteluhalu, jota pidetään koiran moottorina, aggressioon perustumattomana liikkeellepanevana voimana, todettiin silmiinpistävän heikoksi. Tämä ei ole miltään kannalta hyvä ominaisuus. Ehdottoman myönteinen havainto kuitenkin oli testattujen koirien hyvä hermorakenne. Temperamentti vastaa oletusta rodun vilkkaudesta. Kovuuden suhteen pääosa oli hieman pehmeitä, joka on seura- ja harrastuskoiralle hyvä tulos. Myös pehmeitä todettiin, ja tähän onkin kiinnitettävä huomiota erityisesti kun myös toimintakykyä ja taisteluhalua oli niukanlaisesti. Tässä kohtaa on muistutettava testattujen koirien pienestä määrästä, jolloin yksittäiset yksilöt vaikuttavat tuloksiin suuresti. Toisaalta nämä tulokset tukevat muita arvioita rotumme luonteenpiirteistä. Luoksepäästävyys oli luonnetestatuilla erinomainen, samoin kuin laukauspelottomuus.

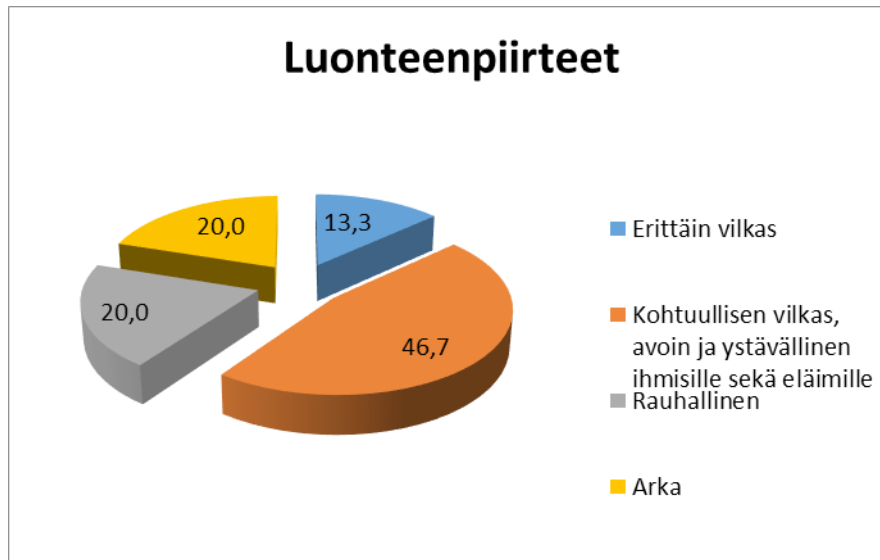
Yhteenvedona luonnetestituloksista voidaan todeta, että hermorakenne, luoksepäästävyys ja laukauspelottomuus olivat testatuilla vahvoja. Koska amerikancockerspanieli on kuitenkin sisimmässään käyttökoira, sillä tulisi olla hieman enemmän toimintakykyä ja taisteluhalua. Kasvattajien on huolehdittava ettei koirista tule liian pehmeitä.

Amerikancockerspanieleiden luonnetta kartoitettiin terveystarkastuksessa luonnetta koskevilla kysymyksillä. Terveystarkastuksen 51:stä vastauksesta 45:ssä otettiin kantaa luonteenpiirteisiin. 21 koiran kohdalla oli maininta sekä kohtuullisesta vilkkaudesta että koiran avoimesta ja ystävällisestä suhtautumisesta muihin ihmisiin ja eläimiin. Koirista yhdeksää luonnehdittiin rauhallisiksi. Näistä viisi koira olivat lisäksi varautuneita mutta kilttejä ja neljä suhtautui avoimesti ja ystävällisesti ihmisiin sekä eläimiin. Erittäin vilkkaiksi oli koirista arvioitu kuusi joista kolme suorastaan hössöttävää ja kaksi malttamattonta. Ainoastaan yksi omistajista ei piirrettä arvostanut. Merkkejä arkuudesta osoitti yhdeksän koira, joista neljä pelkäsivät kovia ääniä ja kaksi muiden aggressioita. Eroahdistusoireita oli kolmella koiralla ja yksi koira ulvoi eroahdistusta. Pelkopurija, joka ei missään nimessä ollut aggressiivinen omistajansa mukaan löytyi myös vastauksista sekä aggressiivisuuden takia lopetettu koira. Koira sai raivokohtauksia täysin ennalta arvaamatta, muuten se oli tyynen rauhallinen.

Luonteenpiirteet	KPL	%
Erittäin vilkas	6	13,3
Kohtuullisen vilkas, avoin ja ystävällinen ihmisille sekä eläimille	21	46,7
Rauhallinen	9	20,0
Arka	9	20,0
Yhteensä:	45	100

Yhteenvedona voisi todeta, että laskettaessa yhteen koiriensa luonteisiin täysin tyytyväisiä, vastanneista oli 35/45 i. 78%. Erittäin vilkkaiksi koirista oli arvioitu 13 %, näistä hössöttäviä 6 % ja malttamattomia 4%. Kohtuullisen vilkkaita koirista oli 46,6%. Rauhallisia koiria oli 20%. Varautuneita mutta kilttejä koirista oli 10,86%. Aroista koirista äänille oli herkkiä 8,69% ja 4,34% koirista osoitti arkuutta kohdatessaan aggressiota muiden koirien taholta.

Luonteenpiirteet

Yhdeksästä koirasta, jotka arkuutta osoittivat, oli neljää luonnehdittu seuraavasti; rauhallinen, varautunut mutta kiltti. Näissä koirissa pelkotioloja laukaisi kovat äänet, humalaiset, toisten murina ja yksi oli pelkopurija mutta valitettavasti reaktion laukaisijaa/laukaisijoita ei oltu mainittu. Erikseen oli kuitenkin mainittu koiran olevan suojelevainen mutta ei missään nimessä hyökkäävä. Saattaisiko olla että laumassa on epäselvyyttä johtajasta? Koirista yksi oli rauhallinen, avoin ystävällinen ihmisille mutta pelkäsi isoja koiria ja oli joskus osoittanut aggressiivisuutta toisia koiria ja lapsia kohtaan. Koiran historiaa ei ollut kartoitettu. Kohtuullisen vilkkaita, avoimia ja ystävällisiä sekä ihmisille että eläimille aroista koirista oli kaksi. Pelkoja aiheuttivat polkupyörät, pyörätuolit, lastenvaunut, lapset alle 3 kk ja toinen koirista pelkäsi miehiä ja kovia ääniä.

Yksi aroista koirista oli arvioitu erittäin vilkkaaksi, ominaisuus joka arvioitiin sekä hyväksi että huonoksi. Koira pelkäsi sateenvarjoja ja vieraita ihmisiä. Syy käytökseen ei ollut tiedossa. Viimeinen araksi mainittu oli avoin ja ystävällinen ihmisille sekä koirille. Se oli 4-vuotiaana kotia vaihtanut välillä lähes pakonomaisesti hössöttävä, joka oli samalla varautunut mutta kiltti. Sitä luonnehdittiin kotona avoimeksi ja ystävälliseksi myös vieraille, vieraissa varautuneeksi mutta erittäin kiltiksi. Koira on 2007 syntynyt tuontikoira Unkarista, jonka terveydentilassa on paljonkin toivomisen varaa [sakralisaatio, lumbarisaatio, lanteet hieman vinossa, ongelma 2 alaselän nikamassa, kaularangassa 2 fasetissa, kulumaa olkapäissä. Röntgenkuvattu 1/2012 (4 v.). Hoidetaan säännöllisesti laserakupunktiolla.]. Olematta eläinlääkäri voisin kuvitella koiralla olevan jatkuvia eriasteisia kipuja, jotka varmasti vaikuttavat käytökseen sillä säännöllisestä lääkityksestä ei ollut mainintaa. Silti omistajan oman arvion mukaan koiran yleinen terveydentila oli melko hyvä. Koira pelkäsi ukkosta, kovia ääniä, äkkinäisiä liikkeitä, pitkiä keppejä sekä mahdollista rankaisemista. Vaikka koirilla oli maininta arkuudesta, olivat ne silti pääsääntöisesti kotioloissa helppoja koiria.

Arat koirat	KPL	%	Pelot
Rauhallinen, varautunut mutta kiltti	4	44,4	Kovat äänet, humalaiset, toisten murina ja yksi oli pelkopurija
Rauhallinen, avoin, ystävällinen ihmisille	1	11,1	Isot koirat, joskus osoittanut aggressiivisuutta toisia koiria ja lapsia kohtaan
Kohtuullisen vilkas, avoin, ystävällinen ihmisille ja eläimille	2	22,2	Polkupyörät, pyörätuolit, lastenvaunut, lapset alle 3 kk, miehet, kovat äänet
Erittäin vilkas	1	11,1	Sateenvarjot ja vieraat ihmiset
Avoin, ystävällinen ihmisille ja eläimille, lähes pakonomaisesti hössöttävä, samalla varautunut mutta kiltti. Kodinvaihtaja. Tuontikoira.	1	11,1	Ukkonen, kovat äänet, äkkinäiset liikkeet, pitkät kepit sekä mahdollinen rankaiseminen
Yhteensä:	9	100	

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Amerikancockerspanieli on pienin lintukoira ja alkuperäiseltä käyttötarkoitukseltaan ylösajava ja noutava lintukoira. Työskentely vaatii koiralta itsenäisyyttä ja kykyä työskentelyyn hieman etäämmällä ohjaajasta, mutta myös ehdotonta kuuliaisuutta. Arasta koirasta ei työhön ole. Alkuperäisen käyttöominaisuuden mukaisesti metsästykseen käytetään tänä päivänä aniharvoja amerikancockersspanieleita. Spanieleiden metsästyskokeisiin on Suomessa kautta aikojen osallistunut vain yksi amerikancockerspanieli. Käytännön metsästykseen on tiettävästi osallistunut jokunen enemmän. Amerikancockerspanielin käyttöä metsästyksessä rajoittaa ennenkaikkea sen pieni koko ja runsas karvapeite. Suomalaisessa maastossa ja meillä esiintyvien riistalintujen noudossa isommasta koosta olisi etua.

Metsästyskoirien jäljestämiskokeeseen osallistuu vuosittain kymmenkunta amerikancockerspanieliä, ja aloittelevia harrastajia on enemmän. Tosin 70-luvun lopussa oli koekäyntejä yli kahdellakymmenellä koiralla. Spanieleiden jälkimestaruuskisoissa jenkki on voittanut kaksi kertaa. Vaikuttaa siltä, että taipumukset ja into ovat rodulla tallella, vaikka niitä ei ole vuosikymmeniin jalostuksessa huomioitukaan, sillä jenkit ovat saavuttaneet varsin hyviä tuloksia jäljellä. Amerikancockerspanielit ovat vuosien varrella voittaneet useita mejä-piirinmestaruuksia, ja jäljestämisvalioita on vajaa kolmekymmentä. Innostus harrastaa metsästyskoirien jäljestämiskokeita, agilityä ja tokoa on kasvanut viime vuosien aikana.

Viimeisen viiden vuoden aikana spanieleiden taipumuskokeen on suorittanut hyväksytysti kolme amerikancockerspanieliä, jälkivalioita on tullut kaksi, tottelevaisuusvalioita kolme ja yksi agilityvalio.

Seuraavassa amerikancockersspanieleiden käyttö- ja koetulokset vuosilta 2000-2012, taulukossa a) nähdään tulosten yhteismäärät.

a) Vuositilasto - käyttö- ja koetulokset - Tuloksia yhteensä													
	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Agility (AGI)	349	289	379	325	223	1	0	0	0	0	0	0	0
Luonnetesti (LTE)	0	2	2	3	0	4	1	3	0	0	0	2	0
Metsästyskoirien jäljestämiskoe (MEJÄ)	23	19	10	10	9	8	8	18	21	18	25	24	29
Spanielien taipumuskoe (SPA)	1	1	1	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0
Tottelevaisuuskoe (TOKO)	8	12	12	21	32	23	24	10	1	14	23	18	20
Käyttäytymiskoe (PAKK)	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0

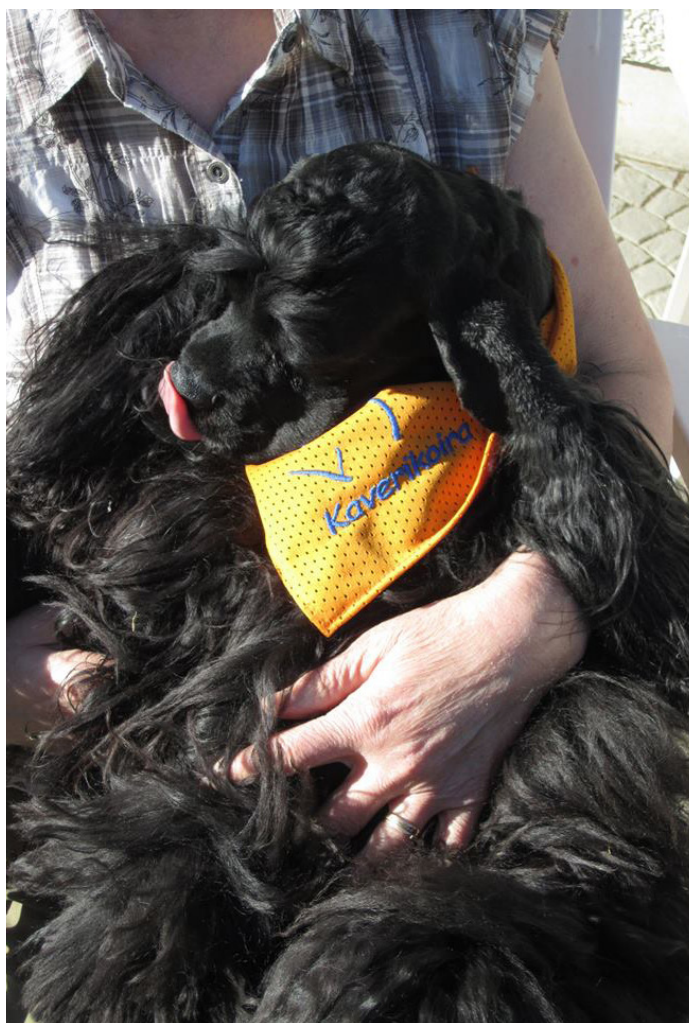

Ohessa myös amerikancockerspanieleiden jäljestämis-, tottelevaisuus- ja agilityvalioiden määrät vuosittain tarkastelujaksolta 2000-2012

Vuositilasto - käyttö- ja koetulokset - Suomen jäljestämisvaliot													
	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Metsästyskoirien jäljestämiskoe (MEJÄ)	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1

Vuositilasto - käyttö- ja koetulokset - Suomen tottelevaisuusvaliot													
	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Tottelevaisuuskoe (TOKO)	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Vuositilasto - käyttö- ja koetulokset - Suomen agilityvaliot													
	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Agility (AGI)	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Amerikancockerspanieli on keskimäärin vilkas tai kohtuullisen vilkas, hieman pehmeä koira, joka viihtyy parhaiten siellä missä perhekin on. Tästä johtuen amerikancockerspanieli on potentiaalinen eroahdistuskoira, ellei sitä ole pennusta asti totutettu yksinoloon. Terveyskyselymme luonneosioon vastanneista 3/45 ilmoitti koiransa kärsivän eroahdistusoireista. Tyypillinen ilmenemismuoto on ääntely ja levottomuus.

Vilkkaus saattaa toisilla yksilöillä olla liioiteltua, ja ilmetä malttamattomuutena tai hössöttämisenä. Se saatetaan kotona kokea rasittavaksi piirteeksi. Toisaalta kyse voi myös olla tekemisen puutteesta – jenkissä sykkii edelleen työkoiran sydän.

Luonnekyselyyn vastanneista 9/45 ilmoitti koirallaan ilmenneen arkuutta tai pelkoja. Koiria pelottivat kovat äänet, humaltuneet ihmiset, sekä erilaiset ”oudot asiat” kuten sateenvarjot, polkupyörät, pyörätuolit, pienet lapset jne. Pelkkien kyselyiden perusteella pitkälle menevä analysointi ei ole mahdollista, mutta

kyse saattaa olla ainakin osittain sosiaalistamisen tai johtajuuden puutteesta. Valtaosa kertoi koiransa suhtautuvan avoimesti ja ystävällisesti vieraisiin koiriin ja ihmisiin, ja lähes 80% oli oikein tyytyväisiä koiransa luonteeseen.

Amerikancockerspanielien lisääntymiskäyttäytyminen on kasvattajille tehdyn pentuekyselyn mukaan varsin normaalia ja vaistonvaraista. Kyselyyn on vastannut yhteensä 8 kasvattajaa ja vastaukset koskivat 14 eri pentuetta. Kukaan vastanneista ei maininnut nartullaan olleen tiinehtymisvaikeuksia. Astutuksista 43% oli luonnollisia ilman apua ja saman verran luonnollisia autettuina. Keinosiemennykseen turvauduttiin kolmessa pentueessa (5%), joista yhdessä syynä oli astutus pakastespermalla ja toisessa keinosiemennys tehtiin luonnollisen astumisen lisäksi.

Nartut synnyttivät pentunsa keskimäärin 62 vuorokauden kuluttua astutuksesta. Luonnollinen synnytys oli 86 prosentissa pentueista, yhdessä oli eläinlääkäri apuna normaalissa synnytyksessä ja myöskin yhdelle nartulle tehtiin keisarinleikkaus nartun polttoheikkouksien vuoksi. Oksitosiinilääkitystä tarvittiin vain kahdessa synnytyksessä. Vastanneista 86% oli sitä mieltä, että synnytys oli helppo. Nopeaksi sen mainitsi 43% ja pitkäksi 21%. Kukaan vastanneista ei pitänyt synnytystä vaikeana.

Emon suhtautuminen vastasyntyneisiin pentuihinsa oli vastaajien mukaan hoivaavaa ja vaistonvaraista.

Kahdessa tapauksessa (ilmeisiä ensisynnyttäjiä) se oli aluksi ihmettelevää. Tällainen reaktio on varsinkin keisarinleikkauksen jälkeen hyvin tyypillinen aluksi kaikilla emoilla. 93% vastaajista oli sitä mieltä, että emo hoiti pentunsa hyvin. Kolmessa tapauksessa pienimmille pennuille oli tarvittu tai varmuuden vuoksi annettu emonmaidonkorviketta. Kalkkikramppeja ei ollut ilmennyt.

Pentujen syntymäpainoista kaavakkeessa kysyttiin pentueen pienimmän ja suurimman painot. Keskimäärin pentueen pienin pentu painoi 180g ja suurin 255g. Kyselyyn vastanneiden pennut ovat olleet hyvin tomeria pysyen nisällä ilman apua sekä löytäen nisän ilman apua yksittäisiä poikkeuksia lukuunottamatta, heti. Kuolleita pentuja näistä 14 pentueen 61 pennusta oli kolme; yksi kitalakihalkio ja kaksi muuta kehityshäiriötä.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Terveyskyselyn perusteella koiriensa luonteisiin täysin tyytyväisiä oli lähes 80% vastaajista. Monet vastaajat arvioivat koiriensa olevan jollakin asteella vilkkaita, mitä ei tosin pidetty huonona ominaisuutena, sanoohan jo rotumääritelmä amerikancockerspanielin olevan ”vapautunut ja iloinen”. Varautuneisuutta ja arkuutta voidaan pitää rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimpänä ongelmakohtana.

Amerikancockerspanieli on rotumääritelmän mukaan ”kauttaaltaan tasapainoinen ja toiminnassaan innokasta työhalua osoittava”. Kyetäkseen tähän tavoitteeseen koirilla on oltava tietty itsevarmuus. Jalostuksessa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, ettei luonteista tule liian pehmeitä. Kohtalaisen pehmeä koira on helppo kotioloissa, mutta liiallinen pehmeys tarkoittaa usein myös heikentyntä toimintakykyä. Nämä molemmat ominaisuudet – liiallinen pehmeys ja toimintakyvyn puutteellisuus – tulivat esille myös analysoitaessa amerikancockerspanieleiden vähäisiä luonnetestituloksia.

Amerikancockerspanieli mielletään perusluonteeltaan helpoksi koiraksi, joka ei tarvitse suurta sosiaalistamista. Terveyskyselyissä koirista 10% arvioitiin varautuneiksi, mutta ihmiset kuitenkin kokivat niiden olevan kilttejä. Vaikka koirilla oli maininta arkuudesta, omistajat kokivat ne pääsääntöisesti kotioiloissa helpoiksi koiriksi. Toki luonteiden arvioiminen on aina hyvin subjektiivista; milloin vilkkaus on hössöttävää ja milloin malttamatonta, riippuu paljolti arvioijasta. Tärkeitä jalostuspäätöksiä tehdessä on huomioitava luonteet kokonaisuudessaan. Arkaa, varautunutta tai aggressiivista koiraa ei tulisi käyttää siitokseen.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Aluksi amerikancockerspanieli kuului Suomen Kennelliiton PEVISA-ohjelmaan ainoastaan perinnöllisten silmäsaikauksien osalta. Pentueen vanhemmilta vaadittiin astutuslupakella virallinen tutkimustulos (ei 12kk vanhempi) eikä perinnölliseen harmaakaihiin tai PRA:han sairastuneiden koirien jälkeläisiä rekisteröity. Vuonna 2009 PEVISA tiukennettiin siten, että pentujen vanhemmista tulee olla lonkkakuvauslausunto ja polvitutkimuslausunto sekä voimassa oleva silmätarkastuslausunto astutuslupakella. Silmätutkimuslausunto ei saa olla 12 kk vanhempi. Perinnöllistä harmaakaihia tai PRA:ta sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Tätä PEVISA-ohjelmaa jatkettiin myös vuonna 2013.

Perinnöllinen harmaakaihi on rodussa PRA:ta yleisempi. Harmaakaihissa koiran mykiö samentuu joko osittain tai kokonaan. Totaalisessa kaihissa mykiö on läpinäkymätön ja siksi silmä on sokea. Amerikancockerin katarakta on useimmiten aluksi kortikaalinen, ts. mykiön pintaosissa, mutta se voi alkaa etu- tai takapinnasta tai mistä hyvänsä kohtaa (lähde 1). Amerikancockerspanielin perinnöllinen harmaakaihi ilmenee tavallisesti neljään ikävuoteen mennessä, mutta ongelmalliseksi sairauden vastustamisen jalostuksessa tekee se, että toisinaan koirat sairastuvat vasta 6-8 vuoden iässä. Harmaakaihin vastustamiseksi olisikin tärkeää käyttää nuoria koiria jalostukseen maltillisesti ja toisaalta saada silmätutkimuksiin iäkkäitäkin koiria. Jalostustoimikunta on rohkaissut silmätutkimuksiin viemistä mm. tiedottamalla ja järjestämällä edullisempia joukkotarkastuksia. Yleisesti on tiedossa, ettei kaikki harmaakaihi ole perinnöllistä. Amerikancockerspanielin kohdalla on kuitenkin äärimmäisen vaikeata tietää, onko tietyn yksilön kaihi perinnöllistä vai ei. Kaihi saattaa edetä äärimmäisen nopeasti tai hyvin hitaasti, ja vaikka perinnöllisyyden kriteereihin kuuluukin, että tila on etenevä ja molemmat silmät sairastuvat, toinen silmä saattaa sairastua useita vuosia aikaisemmin kuin toinen.

Tylppä vamma saattaa aiheuttaa silmän keskikalvon tulehtumisen, uveiitin. Uveiitin seurauksena saattaa olla kaihi. Toisaalta amerikancockereiden harmaakaihiin liittyy usein uveiitti, ja toisinaan onkin vaikea päätellä kumpi on syy ja kumpi seuraus. Alle 1-vuotiaiden amerikancockereiden kaihille on tyypillistä kaihin hyvin nopea eteneminen ja siihen liittyvä anteriorinen uveiitti. Joskus havaitaan samentumia joihin ei sovi mikään tunnettu periytymismalli. (Lähteet 1 ja 3)

Amerikancockerspanielin perinnöllisen harmaakaihin periytymistavasta ei ole varmaa tietoa. Useilla muilla roduilla perinnöllinen harmaakaihi periytyy autosomaalisesti resessiivisesti, ja tätä on joissakin lähteissä esitetty myös amerikancockerille, mutta myös toisenlaisia, monimutkaisempia teorioita on esitetty. (Autosomaalinen resessiivinen periytymismallihan tarkoittaa, että sairaan yksilön molemmat vanhemmat kuten myös sen kaikki jälkeläiset ovat sairauden kantajia. Amerikan spanieliklubin jalostussuosituksissa useiden kymmenien vuosien takaa puhutaan ”matalan riskin linjoista” ja ”korkean riskin linjoista” ja tämä kuvaa suhteellisen hyvin rodun tilannetta – perinnöllisen harmaakaihin suhteen täysin terveitä linjoja ei olekaan.) Käytännön havainnot sairastuneista koirista ja niiden sukutauluista herättävät arvailuja polygeenisestä periytymisestä, jolloin ominaisuuteen vaikuttaa useita geenipareja, ja ennenkaikkea dominoivasta periytymisestä ilmenevyyden (penetranssi) ollessa epätäydellinen. Jälkimmäistä tukee myös K.C. Barnettin tutkimus (2) Vastausta ei vielä tiedetä. Samassakin rodussa saattaa ilmetä useita erilaisia ja eri tavoin periytyviä harmaakaihin muotoja. Näin saattaa olla laita myös amerikancockerspanielin kohdalla.

Geenitestejä on valmisteilla, joten toivottavasti perinnöllisen harmaakaihin vastustaminen on tulevaisuudessa helpompaa.

Toinen PEVISassa poissulkeva silmäsairaus on PRA eli etenevä verkkokalvon surkastuma, joka on sokeuteen johtava, aina perinnöllinen silmäsairaus. Amerikancockerspanieleiden PRA havaitaan silmätarkastuksessa tavallisesti 3-6 vuoden iässä, ERG:llä diagnoosi voidaan varmistaa jo aikaisemmin. PRA periytyy yhdellä geeniparilla väistyyvästi. (1) PRA on rodussa silmätarkastuslausuntojen perusteella onneksi varsin harvinainen; 80-luvulla PRA-lausuntoja on useita, sen jälkeen vain kaksi (yksi vuodelta 1996 ja yksi vuodelta 2000). Lisäksi on kaksi koiraa, joiden viimeiseksi lausunnoksi on jäänyt PRA, epäilyttävä (lausunnot vuosilta 2003 ja 2006). Geenitestillä voidaan selvittää koiran perimä vain yhden PRA-muodon, prcd-PRA:n suhteen. (prcd= progressive rod-cone degeneration, verkkokalvon valoa aistivien solujen, sauvojen ja tappien, etenevä surkastuminen).

Virallisessa silmätarkastuksessa huomioidaan luonnollisesti joukko muitakin silmän ja silmäluomien sairauksia, mutta ne eivät estä koiran jalostuskäyttöä. Tavallisimpia löydöksiä amerikancockerilla ovat MRD (multifokaali retinal dysplasia eli kansanomaisemmin verkkokalvopoimut) ja distichiasis. Myös primääriä glaucomaa ilmeisesti esiintyy, vaikka virallisia lausuntoja ei juuri olekaan.

Retinal dysplasia eli RD on seurausta joko koko verkkokalvon tai sen osien epänormaalista kehityksestä. Muutokset voivat johtua perimän lisäksi monista muistakin tekijöistä. Tavallisin amerikancockerilla tavattava muoto, MRD, ei vaikuta näkökykyyn ja pentuna todettu MRD saattaa jopa hävitä koiran aikuistuuessa. (1) MRD ilmenee verkkokalvon poimuuntumisena.

Distichiat ovat silmäripsiä, jotka kasvavat virheellisessä paikassa silmäluomien reunalla ja saattavat siksi osua silmän pintaan. Niitä voi olla muutamista karvoista aina kokonaisesti riveihin toisessa tai molemmissa silmissä. Ne voivat olla täysin oireettomia tai aiheuttaa silmävuotoa ja -ärsytystä, jolloin niitä joudutaan operoimaan kirurgisesti. Useimmilla amerikancockereilla on ainakin muutamia distichioita. Periytymistapaa ei tunneta. (1)

Primääri glaukooma tarkoittaa perinnöllistä silmänpaineen voimakasta nousua joka aiheuttaa sokeutumisen. Periytymistapaa ei tunneta. (1) Silmän sisäinen kammioneste muodostuu värikanalon takana sijaitsevassa sädekehässä, ja poistuu silmästä etukammion, sarveiskalvon ja värikanalon rajalla olevasta kammiokulmasta. Silmänpaine nousee, jos nesteen ulosvirtaus heikkenee tuotannon pysyessä ennallaan. Glaukoomaa on kahdentyyppistä, avokulma- ja ahdaskulmaglaukoomaa, josta amerikancockerspanielilla on raportoitu jälkimmäistä. Glaukoomatyytit voidaan erottaa tarkastelemalla etukammion kammiokulmaa erityisen linssin avulla. Tätä tutkimusta nimitetään gonioskopiaksi. Kammiokulman ahtautuessa silmänpaine nousee erittäin äkillisesti. Tila on koiralle varsin kivulias ja vastaa huonosti lääkelyyn.

Silmäsairaudet, varsinkin perinnöllinen harmaakaihi, ovat jalostuksessa vaikeasti vastustettavia. Onneksi harmaakaihi ei kuitenkaan läheskään aina sokeuta koiraa eikä välttämättä lainkaan haittaa normaalia koiranelämää. Rodussa on lukuisia koiran kannalta vakavampia terveysongelmia. Liioitellun ankara karsinta perinnöllisen harmaakaihin suhteen ei ole suotavaa, koska geenipoolin kapeneminen todennäköisesti vain pahentaisi kokonaistilannetta.

Sairauksien esiintyvyydestä on vaikea saada tarkkaa tietoa, koska joidenkin koirien viimeiseksi silmätarkastuslausunnoksi jää tavalla tai toisella epäselvä lausunto. Kyseessä voi olla alkava perinnöllinen harmaakaihi tai jokin muu muutos; asia on kenties myöhemmin selvinnyt omistajalle itselleen, mutta virallista lausuntoa ei ole otettu. Tällaisia on valitettavasti yksittäisiä vuosittain.

Amerikan spanielklubin internet-sivuillaan julkaisemaan terveystarkastukseen on saatu tältä osin tiedot 124 amerikancockerspanielista, joista 18,5 %:lla on omistajan ilmoituksen mukaan kaihi toisessa tai molemmissa silmissä. Korkeaa lukua selittää se, että tapauksista kolmannes on ilmennyt koiran ollessa yli 8-vuotias, eli mukana lienee huomattava määrä nk. vanhuuden kaiheja.

Perinnöllisten silmäsairauksien esiintyvyydestä Suomessa kertoo oheinen taulukko:

Vuosi	Syntyneitä	Tutk.	Tutk.%	OK	OK%	katarakta	PRA	MRD	muut
1999	122	54	44 %	34	63 %	4	2	7	17
2000	175	50	29 %	38	76 %	8		3	20
2001	131	45	34 %	30	67 %	3		4	9
2002	190	59	31 %	36	61 %	5		4	30
2003	195	57	29 %	30	53 %	12		5	21
2004	187	64	34 %	29	45 %	7		7	47
2005	197	61	31 %	21	34 %	9		4	52
2006	163	54	33 %	18	33 %	7		5	57
2007	170	43	25 %	14	33 %	9		7	37
2008	164	58	35 %	11	19 %	11		5	56
2009	145	36	25 %	9	25 %			2	36
2010	119	29	24 %	9	31 %	1		2	28
2011	62	14	15 %	8	57 %	1		2	6
2012	127	2	2 %	0	0 %			1	4

Taulukossa esitetään silmätutkitut ja löydökset kunakin vuonna syntyneistä amerikancockerspanieleista. Kohta muut löydökset sisältää mm. distichiasis-tapauksia sekä muita, ei-perinnöllisiä mykiö- ja verkkokalvolöydöksiä.

Ohessa myös taulukko, jossa näkyy kunakin vuonna tutkittujen koirien määrät ja löydökset:

Vuosi	Tutkittu	OK	OK%	katarakta	PRA	MRD	muut
1999	71	69	97 %	1		1	1
2000	111	96	86 %	4	1	5	10
2001	102	87	85 %	3		4	11
2002	107	95	89 %	2		5	6
2003	89	74	83 %	1	1	5	12
2004	140	113	81 %	9		7	21
2005	141	118	84 %	5		8	15
2006	112	77	69 %	7	1	9	25
2007	125	81	65 %	5	1	8	46
2008	117	70	60 %	10		9	50
2009	115	63	55 %	24		9	57
2010	105	39	37 %	14		10	71
2011	92	25	27 %	7		6	82
2012	90	21	23 %	9		11	82

Tutkittujen koirien määrä on kaksinkertaistunut 2005 vuodesta eteenpäin, katarakta-löydösten määrä samoin. PRA:ta löytyi epäilyttävänä kahdelta koiralta, josta toinen koira tutkittiin uudelleen kahtena seuraavana vuonna ja todettiin puhtaaksi PRA:sta. Huolestuttavaa on huomata muiden löydösten runsas lisääntyminen vuodesta 2010 alkaen. Suurin osa näistä ”muista löydöksistä” on distichiasis-lausuntoja. Toki huomionarvoista on myös se, että samalla koiralla on voinut olla useampi löydös, mikä antaa määrällisesti suuremman tilastoarvon kuin koiramäärään perustuva. Jalostustoimikunta on herättänyt rodun kasvattajien keskuudessa keskustelua kahden distichiasis-koiran yhdistämisestä jalostuksessa. Toistaiseksi siitä ei ole suositusta vähimmäisvaatimuskriteereissä, koska rodun geenipooli on muutenkin pieni ja jalostusvalintojen tekeminen haasteellista. Aiheesta on kuitenkin ollut artikkeli Jenkki-lehdessä ja siitä on keskusteltu paljon.

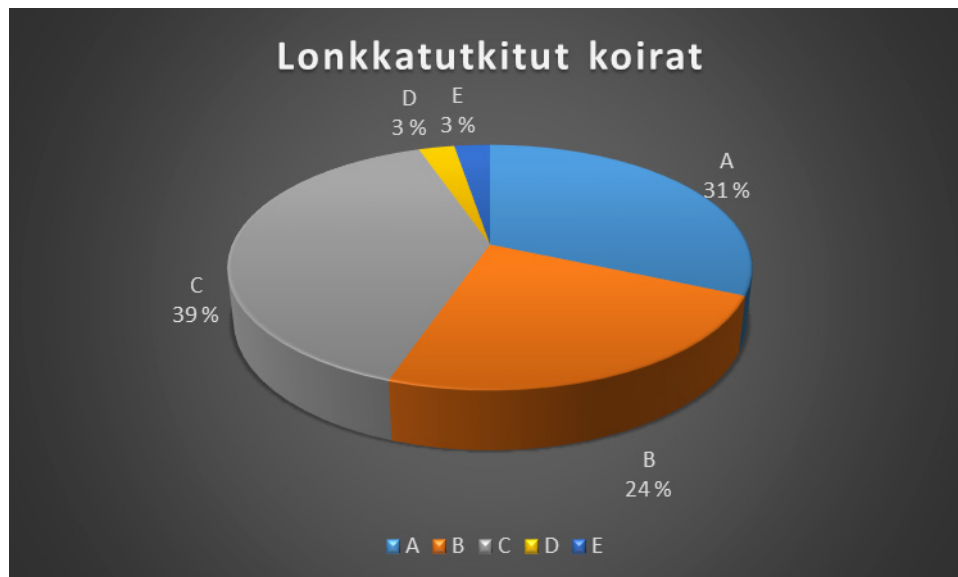
Lonkkaniveldysplasia on usean eri tekijän yhteisvaikutuksena syntyvä sairaus, jossa lonkkanivel on tavallista löysempi ja lonkkamalja matalampi. Näiden muutosten seurauksena ajan kuluessa lonkkaniveleen saattaa muodostua nivelrikkoa. Vaikea-asteisena lonkkaniveldysplasia invalidisoi ja aiheuttaa voimakastakin kipua haitaten paitsi harrastustoimintaa, myös normaalia koiran elämää. Lonkkien kehitys tapahtuu ympäristötekijöiden (kasvuajan ruokinta, liikunta) ja perimän sallimissa rajoissa siten, että noin 5-6kk ikäiseltä pennulta on jo röntgenkuvissa havaittavissa lonkkanivelen äärimalli (terve / selvästi dysplastinen), mutta lopullinen muotoutuminen tapahtuu koirarodun koosta riippuen 12–24 kk ikään mennessä. Perimän vaikutuksen osuus lonkkaniveldysplasiaan vaihtelee roduittain mutta myös yksilökohtaisesti ollen n. 20–30%.

Syntymävuodet	1990–1994	1995–1999	2000–2004	2005–2009	2010–2012
lukumäärä	1042	653	878	839	340
kuvattujen lkm+osuus	53=5,1 %	50=7,7%	93=10,6 %	184=21,9 %	35=10,3 %
A	39,60 %	40,00 %	25,81 %	22,28 %	25,71 %
B	35,80 %	30,00 %	31,18 %	30,98 %	42,86 %
C	18,90 %	24,00 %	36,56 %	35,33 %	22,86 %
D	5,70 %	6,00 %	6,45 %	9,78 %	8,57 %
E	0,00 %	0,00 %	0,00 %	1,63 %	0,00 %

taulukko 10. Lonkkatutkitut koirat

Tarkasteltaessa tilanteen kehitystä on huolestuttavaa huomata, että A-lonkkaisten koirien osuus on vähentynyt ja C- ja D-lonkkaisten vastaavasti koko ajan noussut. Onneksi kuitenkin ainakin virallisten lausuntojen perusteella C- ja D-lonkkaisia on määrällisesti varsin vähän. Vertailu on vaikeaa, sillä lausunnoissa on aina jonkin verran subjektiivista vaihtelua, mm. kuvausasteikot ja kuvien arvostelijat on näiden vuosien aikana vaihtunut.

Vuoden 2009 alusta jalostukseen käytettäviltä amerikancockerspanieleilta on vaadittu lonkkakuvaustulos. Kuvattuja on edelleen varsin vähän, joten dysplasian periytyvyydestä tällä rodulla ei toistaiseksi voida tehdä suuria johtopäätöksiä. Vuosina 2005–2009 tutkittujen koirien määrä on lähes kolminkertaistunut johtuen juuri PEVISA-ohjelmaan tehdystä muutoksesta. A–C-lonkkaisten prosentuaalinen osuus tutkituista on pysynyt lähes samana kuin edellisen tarkastelujakson (2000–2004) aikana. Sen sijaan D-lonkkaisten osuus on enemmän kuin kaksinkertaistunut, ja vuonna 2009 ja 2011 kaksi koiraa sai myös E-lausunnon. Vaikka vuosien 2010-2012 syntyneiden tarkastelujaksolla ei vielä ole koiria määrällisesti paljoa kuvattu, voidaan kuitenkin tuo luku suhteuttaa huomattavasti pienempään syntyneisyyteen verrattuna esimerkiksi kahteen edelliseen jaksoon. Näin ollen voidaan sanoa, että kuvattujen amerikancockerspanieleiden määrä on pysynyt edelleen melko samana. Toki tarkastelujakso on kaksi vuotta lyhyempi kuin muut, mutta keskimääräinen pentuemäärä nykypäivänä jättää tuon kokonaisuuden silti huomattavasti alhaisemmaksi kuin edellisvuosien määrät. Hyvänä uutisena voidaan todeta, että sekä A- että erityisesti B-lonkkaisten koirien määrä on noussut ja C- ja D-lonkkaisten suhteessa vähentynyt tällä tarkastelujaksolla. Suuntaus on siis lähtenyt parantumaan.

kuvio 1. Lonkkatutkitut koirat vuosina 2011-2012

Polvilumpion sijoiltaanmeno eli patellaluksaatio on yleensä synnynnäinen tila, jossa polvilumpio eli patella pääsee luiskahtamaan pois urastaan. Polvilumpio voi luksoida joko polven sisäsyrylle (mediaalisesti) tai ulkosyrylle (lateraalisesti). Pienillä koirilla esiintyy tavallisimmin mediaalista patellaluksaatiota. Tila voi olla eriasteinen. Lievimässä (I asteen) luksaatiossa polvilumpio saadaan normaalia herkemmin siirtymään pois urasta käsin liikuttelemalla ja polvea ojentamalla. Vaikeimmassa (IV aste) luksaatiossa polvilumpio on pysyvästi sijoiltaan ja tila vaatii leikkaushoidon. Vaikeampiin asteisiin liittyy yleensä myös sääriluun yläosan kiertymistä. Pois paikaltaan oleva polvilumpio aiheuttaa paitsi kipua, myös

vauriota nivelrustoon ja nivelrikkoa. Polvilumpion sijoiltaanmenolle on erilaisia rakenteeseen liittyviä altistavia tekijöitä, kuten liian suorat takakulmaukset sekä virheelliset raaja-asennot (kinnerahdas takaosa). Kinnerahtaus ei ole tavallinen virhe amerikancockerspanielilla ja samoin takakulmaukset ovat tavallisesti vähintäänkin kohtalaiset.

Vuoden 2009 alusta polvitarkastuslausunto on vaadittu kaikilta jalostukseen käytetyiltä koirilta. Suurta muutosta ei ole havaittavissa tästä PEVISA uudistuksesta johtuen. Edelleen selkeästi suurin osa koirista on terveitä.

Seuraavassa taulukko vuosina 1990–2012 syntyneiden koirien polvitutkimustuloksista. Tiedot on poimittu KoiraNetistä. Prosentit on laskettu kyseisenä vuonna syntyneistä pennuista.

Syntymävuodet	1990–1994	1995–1999	2000–2004	2005–2009	2010–2012
lukumäärä	1042	653	878	839	340
tutkittujen lkm+osuus	82 = 7,9 %	99 = 15,2%	142 = 16,2 %	202 = 24,1%	45 = 13,2 %
0	84,10 %	93,94 %	88,03 %	92,08 %	97,78 %
1	14,60 %	4,04 %	7,75 %	5,94 %	2,22 %
2	1,20 %	2,02 %	2,11 %	1,98 %	0,00 %
3	0,00 %	0,00 %	2,11 %	0,00 %	0,00 %

3. asteen patellaluksaatio on todettu kolmella amerikancockerspanielilla koko tarkasteluaikana. Patellaluksaation lievimmät asteet eivät myöskään haittaa koiraa eivätkä vaikuta sen käyttöön tai harrastustoimintaan, mutta mikäli 3. asteen sairaita tai koiria, joilta polvet on leikattava, ilmenee useampia, on viimeistään syytä huolestua.

Tarkasteltaessa viimeisintä aikaväliä (2010–2012) on syytä huomioida, että tämä aikaväli on kaksi vuotta muita aikavälejä lyhyempi. Tässä kohtaa pätee sama huomio kuin lonkkien kohdalla huomattavasti pienemmästä syntyneiden määrästä k.o tarkastelujaksolla. Terveiden polvien määrä on kuitenkin täysin suvereeni verrattuna muihin tarkastelujaksoihin (44 tervettä ja yhdet I asteen diagnosoidut polvet).

Amerikancockerspanieleita tuodaan Suomeen rodun kotimaan Yhdysvaltojen lisäksi ympäri maailmaa. Kattavaa tietoa eri sairauksien esiintymisestä on lähes mahdotonta saada, sillä missään muualla maailmassa ei ole samanlaista avointa terveystietorekisteriä kuin Suomessa.

Lisäksi mm. silmien osalta käytännöt vaihtelevat maittain. Esimerkiksi kaikki kaihin muodot eivät ole poissulkevia seikkoja jalostuksessa sekä tietyn iän jälkeen ilmenevät kaihit eivät vaikuta saavutettuun terveen statukseen.

Esimerkkinä rodun kotimaasta voidaan sanoa, että vain hyvin pieni prosentti syntyneistä pennuista jää jalostuskäyttöön ja ylipäätän terveystutkitaan. Edes kaikkia pentuja samasta pentueesta ei välttämättä rekisteröidä vaan ainoastaan ne, jotka ovat nk. showpotentiaalia. Tämän perusteella emme voi tehdä mitään vertailuja sairauksien yleisyydestä tai ilmenemisestä.

Voimme kuitenkin todeta, että ympäri maailman ongelmat ja ilmenevät sairaudet ovat samoja kuin Suomessa.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Suomen amerikancockerspanielikanta pohjautuu erittäin vahvasti amerikkalaisiin koiriin, joita on maahamme tuotu runsaslukuisesti sitten tuonnin helpottumisen 1980-luvun lopulla. Niinpä terveystilannekaan ei juuri poikkea rodun kotimaasta. Tiedot Suomen terveystilanteesta perustuvat vuosina 1997, 2000 ja 2005 suoritettuihin terveystutkimuksiin, joihin on saatu yhteensä 90 vastausta ja vuonna 2013 terveystutkimukseen saatiin 51 vastausta.

Tiedot USA:sta perustuvat sekä internetin laajalla keskustelulistalla suoritettuun tiedusteluun että American Spaniel Clubin internetsivuilla julkaistuihin terveystutkimuksiin, johon oli raporttia tehtäessä saatu tiedot 206 koirasta. Lukumäärä on varsin pieni suhteessa USA:n amerikancockerspanielipopulaation kokoon. Tässä kappaleessa esitellyistä sairauksista ei ole saatavissa luotettavaa tietoa niiden esiintyvyydestä, koska avoimuus ongelmista puhuttaessa on edelleen varsin vähäistä – niin meillä kuin muuallakin.

Vaikka rodulla tavataan vakaviakin sairauksia, niistä suurin osa on kaiketi melko harvinaisia. Amerikkalaiseen terveystutkimukseen vastanneista 85% arvioi koiransa terveydentilan hyväksi tai erittäin hyväksi. Suomessa terveystutkimukseen on saatu tiedot 51 koirasta vuonna 2013. Koiran yleisen terveydentilan oli arvioinut hyväksi tai erinomaiseksi 46 omistajaa i. 90,2 % vastaajista. Sairauksista esiin tässä yhteydessä nousi Cushingin tauti, allergiat, epilepsia, korvaongelmat, hiiva, atopia ja välilevyongelmat. Muita vaivoja oli yksittäisiä mainintoja mutta allergiaa ja hiivaa useammalla.

Rodulla esiintyy joukko immunologisia sairauksia, joiden taustalla mahdollisesti on ainakin osittain sukusiitos ja kaventunut geenipooli. Tällaisia ovat mm. allergiat ja immuunohemolyyttinen anemia. Amerikancockerspanielilla esiintyy kroonisia korvien ja ihon hiivatulehduksia, joiden taustalla useimmiten on allergia, vaikkakaan sitä ei suinkaan aina saada diagnosoitua. Amerikkalaiseen terveystutkimuksen perusteella 16 % amerikancockerspanieleista kärsii kroonisesta korvatulehduksesta, joista ylivoimainen enemmistö on hiivatulehduksia. Suomessa kroonistuneita korvia oli paljon vähemmän (6,25 % vastanneista Terveystutkimus 2013). Korvia koskeviin kysymyksiin saatiin vastaus 48:n koiran omistajalta. Korvat eivät olleet vaivanneet 26 koiraa ollenkaan (54,16 %). Yksittäisiä parantuneita tulehduksia oli ilmoitettu 15 koiralle (31,25 %). Koirista neljää vaivasivat korvat usein mutta ne saatiin kuntoon. Krooninen tulehdus, johon liittyi myös ahdas korvakäytävä, oli kolmen koiran vaivana (6,25 %). Tulehdusten taustalla epäiltiin olevan allergiaa tai hiivaa. Amerikancockerspanielin krooniselle korvatulehdukselle on tyypillistä korvakäytävän joskus varsin nopea ahtautuminen, mikä johtaa usein leikkaustarpeeseen. Joskus, mutta ei suinkaan aina, ongelmat johtuvat puutteellisesta hoidosta. Jalostustarkastuksissa on kiinnitetty huomiota ahtaisiin korvakäytäviin, ja siitä on huomautettu. Ulkomuodollisesti ihannoidaan kapeaa ja alhaista korvien kiinnityskohtaa, mutta hyvin usein se samalla tarkoittaa ahdasta korvakäytävän aukkoa, mikä on luonnollisesti altistava tekijä korvatulehduksille.

Myös ihosairauksia esiintyy osittain puutteellisen hoidon seurauksena, mutta se ei selitä suinkaan kaikkea. Amerikancockerspanielilla esiintyy ihon hiivatulehdusten lisäksi primaaria seborrheaa, voimakasta rasvaista hilseilyä. Viimeisimmässä terveystutkimuksessa ihoa koskeviin kysymyksiin vastaus saatiin 49:stä koirasta. 36 (73,5 %) koiran kohdalla ei ole ollut iho-ongelmia. Tosin kahdella muuten ongelmattomalla oli ollut satunnainen hot spot esim. uimakäsän yhteydessä. Jonkin verran hilseileviä koiria oli neljä. Hot spotteja oli raportoitu kaiken kaikkiaan viideltä koiralta (10,2 %) ja niiden ilmeneminen oli harvinaista. Aikaisemmassa terveystutkimuksessa koirista 13,5 %:lla oli taipumus paikalliseen märkivään ihotulehdukseen, nk. hot spottiin. Hiivatulehdusta varvasväleissä oli kuudella koiralla. Osalla hiiva ilmeni korvatulehdusten yhteydessä ja korvia epäiltiin tartunnan lähteeksi. Vain yhdellä koiralla (2 %) hiivatulehdus oli jatkuvasti. Tässä tapauksessa hiivaa on tassuissa, huulipoimuissa kertaalleen, korvissa ja ilm. myös rinnan alueella ihossa ja kainaloissa 1. kertaa. Yksi koirista (2 %) poti toistuvaa huulipoimutulehdusta, joka tosin ei ollut tarvinnut leikkaushoitoa. Muita toistuvia ihotulehduksia oli raportoitu yhdellä koiralla (2 %). Koira oli atooppinen ja allergiat aiheuttivat tulehdukset. Samaisella koiralla oli myös säännöllisesti hiivatulehduksia ja furunkuloosi. Lievästi kutisevia koiria oli kaksi, kohtalaisesti kutisevia yksi ja voimakkaasti kutisevia se yksi joka oli atooppinen myös. Eriasteisesti kutisevia koiria oli siis 8,1 % kyselyyn vastanneista kun aikaisemman kyselyn perusteella eriasteisista allergia- tai kutinaoireista kärsi koiria 13,5 % verran. Ihosairauksien vastustamisessa tulee kiinnittää huomiota myös turkin laatuun, jotta turkki olisi tavallisen ihmisen hoidettavissa ja iho siten paremmassa kunnossa. Takujen alla hautuva iho ei voi voida hyvin.

Silmiä koskeviin kysymyksiin saatiin vastaus 48:n koiran omistajalta. Silmät eivät olleet vaivanneet 30 koiraa ollenkaan (62,5 %). Yksittäisiä parantuneita tulehduksia oli ilmoitettu 5 koiralla (10,4 %). Koirista kahta vaivasivat silmät usein mutta ne saatiin kuntoon. Koirista toisella oli mainittu löysä alaluomi. Krooninen tulehdus, jota vaikea saada kuntoon oli yhden koiran vaivana. Silmissä amerikancockerilla esiintyy aiemmin mainittujen varsinaisten perinnöllisten silmänsairauksien lisäksi kolmannen silmäluomen rauhasen esiinluiskahdusta, nk. kirsikkasilmiä (cherry eye). Cherry eye oli kahdeksalla koiralla (16,7 %). Aikaisemmassa terveystutkimusmateriaalissa 12 %:lla oli todettu cherry eye, näistä suurimmalla osalla toinen tai molemmat silmät oli jouduttu leikkaamaan. Koirista kahdella se menee painamalla alas, kolmen koiran kohdalla oli jouduttu leikkaamaan toinen silmä ja kahdelta koiralta oli

korjattu molemmat silmät. Viiden (10,4 %) koiran silmistä oli siis korjattu cherry eye. Cherry eye esiintyy suvuittain ja havaitaan tyypillisesti pennulla hampaiden vaihtumisen aikoihin n. 4-5 kk iässä. Tuntuisi luontevalta ajatella, että kirsikkasilmää esiintyisi tavallisemmin pennuilla, joilla on löysät alaluomet. Hyvin suurella osalla pennuista on lisäksi jonkinasteista löysyyttä alaluomissa 3-5kk iässä, mutta usein löysyys korjaantuu pennun kasvaessa. Keratokonjunktivitis I. nk. ”kuiva silmä” oli kahdella (4,1 %) koiralla. Yhdellä (2,1 %) koiralla oli maininta kyynelkanavan aukkojen puuttumisesta molemmin puolin. Vilkkuluomet oli korjattu ja alaluomia kiristetty myös yhden (2,1 %) koiran kohdalla.

Osa iho-ongelmista saattaa johtua kilpirauhasen vajaatoiminnasta, jota niinkään tavataan rodulla keskivertoa enemmän. Sairauden tausta on geneettinen, periytyvyydestä ei ole varmaa tietoa mutta resessiivistä periytymistä epäillään. Suomen terveystutkimuksen koirista kaksi (3,9 %) sairasti kilpirauhasen vajaatoimintaa. Näin oli tilanne myös aikaisemmassa terveystutkimuksessa. Useiden eri suullisten lähteiden mukaan kilpirauhasen vajaatoimintaa pidetään kuitenkin yhtenä amerikancockerspanieleiden tämän hetken pahimmista terveysongelmista Yhdysvalloissa.

Immunoheimo-lyttinen anemia (IMHA) on vakavuudeltaan vaihteleva, toisinaan äkillisesti kuolemaan johtava tavallisesti nuorten koirien sairaus, jossa elimistö hajottaa omia punasoluja. Amerikancockerspanielilla on geneettinen alttius sairastua, mutta periytyvyydestä ei ole tarkempaa tietoa. Kirjallisuudessa mainitaan lisäksi rodulla esiintyvän von Willebrandtin tautia sekä hyytymistekijä X puutetta, mutta jalostustoimikunnan tietoon ei ole tullut että Suomessa olisi diagnosoitu tällaisia tapauksia.

Amerikancockerspanielilla esiintyy myös idiopaattista epilepsiaa. Terveystutkimukseen vastanneista koirista yhdellä oli todettu epilepsia. Ensimmäinen kohtaus tuli kuuden vuoden iässä. Lääkitys oli jouduttu aloittamaan yhdeksän vuoden iässä. Toinen kohtauksia saanut koira on edellisen pentueveli. Ensimmäinen epileptinen kohtaus koiralle tuli 9-vuoden iässä ja se saattoi johtua virtsatietulehduksen aiheuttamasta kuumeesta. Kyseinen koira oli elokuussa 2007 halvaantunut yön aikana takapäästään täysin ja siltä on leikattu Aistissa Vantaalla laaja välilevytyrä. Aikaisemmassa terveystutkimusmateriaalissa viidellä koiralla oli todettu epilepsia, yksittäisiä epileptisiä kohtauksia lisäksi kolmella koiralla. Epileptisin kohtauksin saattaa alussa oireilla myös rodulla tavattu krooninen aktiivinen hepatiitti, joka johtaa maksan kirrotoitumiseen. Sairaus on ennusteeltaan varsin huono, käytännön havainnot elinajasta sairauden toteamisen jälkeen ovat puolen vuoden molemmin puolin. Koirat ovat sairastuessaan tavallisesti nuoria aikuisia, n. 2-6v. Terveystutkimusvastauksissa oli neljä maksavikaan tai -kirroosiin sairastunutta koiraa, yksi tosin sairastunut vasta 9,5-vuotiaana.

Amerikancockerspanieleissa on tavattu myös rajuin epileptisin kohtauksin oireilevia pentuja. Oireyhtymä on vielä varsin tutkimaton ja tuntematon. Keskimäärin 12–14 viikon ikäiset pennut sairastuvat vakaviin keskushermosto-oireisiin eikä lääkityksellä näytä olevan tehoa. Suurin osa pennuista on menehtynyt mutta osa selviää. Terveystutkimusaineistossa oli yksi tällainen koira; se eli pitkän normaalin elämän sairaudesta toivuttuaan.

Viimemainittuihin vakaviin sairauksiin on tätä kirjoitettaessa luvassa toivoa tulevaisuudessa, sillä keräämme rodusta näytteitä meneillään olevaan koirangeenitutkimukseen ja siihen liittyviin erilaisiin tutkimusprojekteihin.

Kirjallisuudessa mainitaan rodulla esiintyvän alttius myös dilatoivaan kardiomyopatiaan (DCM). Se on sydänlihassairaus, jossa sydämen vasemman kammion koko kasvaa ja supistumiskyky heikkenee. Sairaus johtaa sydämen vajaatoimintaoireisiin ja vaatii jatkuvaa lääkettä. Kardiomyopatiaa sairastava amerikancockerspanieli hyötyy usein ravinnon tauriini- tai karnitiinilisästä. Terveystutkimusaineistossamme ei ollut yhtäkään DCM-tapausta. Myös rodun harrastajien piirissä sairaus on varsin tuntematon. Jalostustoimikunta lähestyi vuonna 2011 kirjeitse sydämen ultraäänitutkimuksia suorittavia eläinlääkäreitä ja tiedusteli heidän potilasaineistonsa amerikancockerspanieleiden DCM-tilannetta. Viisi eläinlääkäreitä vastasi kyselyyn, ja heidän kokemustensa perusteella dilatoivaa kardiomyopatiaa ei joko esiintynyt lainkaan tai diagnoosit / epäilyt olivat erittäin harvinaisia. ELL Seppo Lamberg oli jaksanut perehtyä laajamittaisemmin omaan potilasmateriaaliinsa, ja hän kirjoitti itsekin yllättyneensä, kuinka mielenkiintoinen tilanne on; kirjallisuuden mukaan amerikancockerspanieli mainitaan yhtenä DCM:n

typpiroduista, mutta hänellä kaikki viime vuosien vahvistetut DCM-diagnoosit cockerspanieleilla olivat nimenomaan englantilaisilla serkuilla todettuja. Lambergin neljä amerikancockerspanieli DCM-epäilyä olivat kaikki osoittautuneet ns. sekundäärisiksi, eli syy on löytynyt toisaalta ts. kyse ei ollut perinnöllisestä kardiomyopatiasta. Tietojemme mukaan DCM:n esiintyvyys Suomessa on amerikancockerspanieleilla siis varsin vähäinen.

Kuten ylläolevasta käy ilmi, amerikancockerspanielilla esiintyy lukuisia erilaisia sairauksia, joista vakavimmat ovat tosin onneksi varsin harvinaisia. Yleiseltä terveydentilaltaan rotu kuuluneekin keskivertorotuihin. Selvää kuitenkin on, että jalostuksessa tulisi huomioida myös koiran ja sen lähisukulaisten yleinen terveydentila eikä pelkkiä silmä-, polvi- ja lonkkalausuntoja, jotta yksittäiset sairaudet eivät pääsisi yleistymään kannassamme.

Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta kiinnostui vuonna 2010 amerikancockerspanieleiden korva- ja iho-ongelmista. Rotujärjestö oli aktiivisesti mukana, jotta pieneläinkirurgian professori Outi Laitinen-Vapaavuori ja ELT, dermatologian dosentti Leena Saijonmaa-Koulumies saivat mahdollisimman paljon vastauksia tekemäänsä terveystutkimukseen koskien nimenomaan korva- ja iho-ongelmia. Tutkimuskyselyyn saatiin vastauksia yli 150 amerikancockerspanielista ja noin 40 kävi myös tutkimuskäynnillä. Tätä kirjoitettaessa tutkimus on vielä kesken, mutta rotujärjestö tulee saamaan siitä loppuraportin, jota myös jalostustoimikunta pystyy toivottavasti hyödyntämään.

Rodun geenipoolin ollessa pieni on näiden harvemmin esiintyvien sairauksien suhteen oltava jalostusvalintoja tehdessä hereillä, mutta jalostustoimikunta näkee, ettei voi luoda liikaa rajoitteita jo ennestään kapeaan jalostusmateriaaliin. Kasvattajilta toivotaan avoimuutta ja rehellisyyttä sekä kokonaisterveyden huomioimista jalostusvalintoja tehtäessä. Jalostustoimikunta antaa jalostusehdotuksia kasvattajille pyydettyä ja pyrkii niitä miettiessään huomioimaan koirien taustat ja mahdolliset niissä esiintyvät sairaudet niin hyvin kuin se on mahdollista.

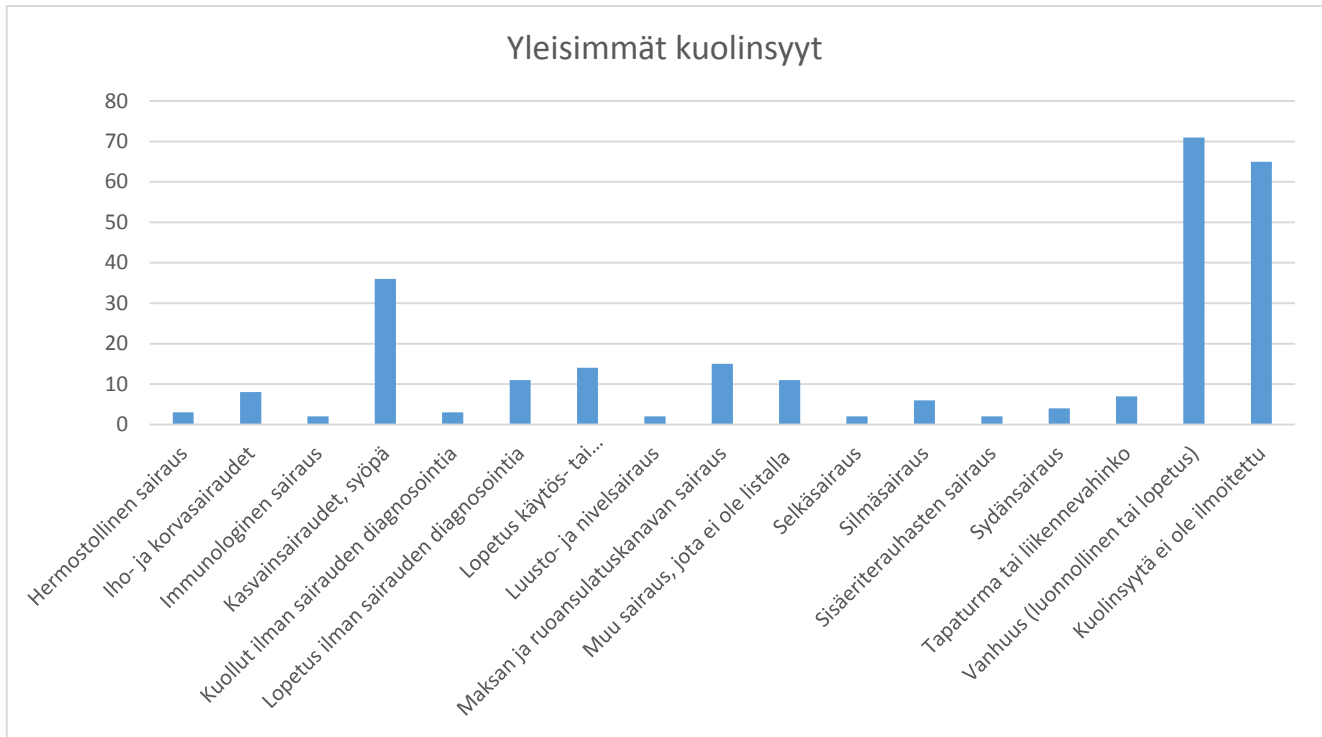
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

KoiraNetistä kerätyt amerikancockerspanieleiden kuolinsyytilastojen tiedot ovat omistajien antamia, joten tilastosta ei voida tehdä selkeitä johtopäätöksiä, vaan sitä voidaan pitää suuntaa antavana.

Yleisimpänä kuolinsyynä voidaan alla olevan tilaston mukaan pitää vanhuutta, 27,1% kokonaismäärästä. Toiseksi yleisimpänä syynä voidaan todeta olevan erilaiset kasvainsairaudet ja syöpä, 13,7% kokonaismäärästä. Seuraavaksi yleisimmät syyt ovat maksa- ja ruuansulatuskanavan sairaudet sekä käytös- ja käyttäytymishäiriöt, molemmat hiukan alle 6% kokonaismäärästä. Toki suuri määrä on merkitty vain kuolleiksi, ilman syytä, 24,8% kokonaismäärästä.

Tilasto vahvistaa sen käsityksen, mitä rotujärjestöllä on ollutkin amerikancockerspanielin keski-ikästä nykypäivänä, eli noin 10 vuotta.

taulukko 11. Yleisimmät kuolinsyyt (liite 2)

4.3.4 Lisääntyminen

Amerikancockerspanieleiden pentuekoko on pysynyt viimeisen 12 vuoden aikana hyvin tasaisena, mikä ilmenee alla olevasta taulukosta.

	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Keskimääräinen pentuekoko	4,7	4,4	4	4,5	3,9	4	4,8	4,2	4	4,6	4,6	4,4	5

Jalostustoimikunta lähetti pentuekyselyn (yhteenveto, liite 3) kaikille kasvattajille, joilta on rekisteröity Suomessa syntyneitä pentuja vuoden 2011 ja JTO:n kirjoittamiseen (heinäkuu 2013) välisenä aikana. Pentuekysely on ollut täytettävissä myös yhdistyksen kotisivuilla ja sen tärkeydestä on kerrottu kasvattajapäivien yhteydessä sekä rotujärjestön Jenkki-lehdessä. Kyselyyn saatiin vastaukset 14 pentueesta, mikä on 29% aikavälillä rekisteröidyistä pentueista. Näissä pentueissa oli yhteensä 61 pentua, joten prosentuaalisesti tilastoissa on mukana 22% aikavälillä rekisteröidyistä pennuista. Keskimääräinen pentueen pienimmän pennun syntymäpaino oli 180grammaa ja suurimman 255grammaa.

Kukaan vastanneista ei maininnut nartullaan olleen tiinehtymisvaikeuksia. Astutuksista 43% oli luonnollisia ilman apua ja saman verran luonnollisia autettuina. Keinosiemennykseen turvauduttiin kolmessa pentueessa (5%), joista yhdessä syynä oli astutus pakastespermalla ja toisessa keinosiemennys tehtiin luonnollisen astumisen lisäksi.

Nartut synnyttivät pentunsa keskimäärin 62 vuorokauden kuluttua astutuksesta. Luonnollinen synnytys oli 86 prosentissa pentueista, yhdessä oli eläinlääkäri apuna alatiesynnytyksessä ja myöskin yhdelle nartulle tehtiin keisarinleikkaus nartun polttoheikkouksien vuoksi. Oksitosiinilääkitystä tarvittiin vain kahdessa synnytyksessä. Vastanneista 86% oli sitä mieltä, että synnytys oli helppo. Nopeaksi sen mainitsi 43% ja pitkäksi 21%. Kukaan vastanneista ei pitänyt synnytystä vaikeana.

Pentujen hoitoon ei liittynyt ongelmia: 93 prosentissa pentueista kasvattaja kertoi nartun hoitaneen pennut hyvin ja suhtautuneen niihin vaistonvaraisesti ja hoivaavasti. Kukaan ei kertonut nartun suhtautumisen olleen vihamielistä tai pelokasta, kahdessa pentueessa mainittiin sen olleen alkuun ihmettelevää. Vain kolme pentua 61:stä tarvitsi alkuun emonmaidonkorviketta. Kukaan ei maininnut

nartulla olleen kalkkikramppeja tms. Kasvattajien näkemyksen mukaan pennut pysyivät nisällä ilman apua heti tai melko pian syntymän jälkeen, tosin muutamaa pienemmistä kasvattajista mainitsivat alkuun auttaneensa. Pennut myös löysivät nisan kasvattajien näkemyksen mukaan hyvin.

Pentukuolleisuutta oli hyvin vähän. Vain kaksi pentua syntyi kuolleena ja yksi lopetettiin kitalakihalkion vuoksi heti syntymän jälkeen. Synnyntä vikoja ja epämuodostumia oli jonkin verran: häntämutka 7%:lla pennuista, paha ripuli 3%:lla ja takakannuksia 34 %:lla syntyneistä pennuista. Luovutusiässä piilokiveksiä oli 7 %:lla, joskin kyselyissä oli mainintoja, että osa näistä oli laskeutunut 12 viikon ikään mennessä. Napatyriä oli 13 %:lla, mutta vain yhden pennun tyrä vaati leikkausta. Cherry eye oli kolmella pennulla (5%), joista kaksi vaati leikkaushoitoa. Purentavikoja ei esiintynyt kuin yhdellä pennulla, jolla mainittiin olleen alapurenta.

Kasvattajien käsitys amerikancockerspanielista yleensä synnyttäjänä ja pentujen hoitajana on varsin hyvä.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Amerikancockerspanielilla ei ole ulkomuotoon liittyviä anatomisia piirteitä, jotka altistaisivat rodun yksilöt sairauksille tai hyvinvointiongelmille eikä se esiinny Kennelliiton epäterveiden piirteiden listalla. Jalostuksessa on kuitenkin huomioitava listalta erityisesti iho-ongelmat ja voimakkaat värjäytymät raajoissa tai varpaissa. Ahtaista korvakäytävistä tai liian alas kiinnittyneistä korvista johtuvat aiheutuvat ongelmat on myös syytä ottaa huomioon. Silmissä huomiota tulee kiinnittää liian avoimiin ja riippuviin silmäluomiin sekä voimakkaasti vuotaviin silmiin, jotka aiheuttavat värjäytymiä silmien alla. Purennassa tulee huomioida äärimmäisen pienet hampaat. Rakenteessa ei ole luonnollista lisääntymistä vaikeuttavia ongelmakohtia.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Amerikancockerspanielille tyypillisimpiä terveyteen liittyviä ongelmia olivat vuoden 2013 terveystarkastuksen perusteella allegiat, korvaongelmat, hiiva ja atopia. Muitakin vaivoja oli yksittäisiä mainintoja mutta allergiaa ja hiivaa useammalla koiralla.

PEVISA-ohjelman myötä on saatu paljon tietoa rodun silmä-, lonkka- ja polvitilanteesta vuosien saatossa. Silmien osalta kaihi ja distichiasis nousevat selvästi suurimmiksi ongelmiksi. Toki distichiasiksen kohdalla tulee muistaa, että läheskään kaikki lausunnon saaneet koirat eivät ole vaikeita tai edes kohtalaisen vaikeita tapauksia vaan suurin osa on hyvin lieviä tapauksia. Kuten yllä mainittiinkin, rotujärjestö on nostanut esille keskustelua pyrkimykseen välttää kahden distichiasis koiran yhdistämistä.

Harmaakaihin osalta tilanne on myös huomionarvoinen. Ongelmalliseksi tämän sairauden vastustamisen tekee se, että amerikancockerspanielilla ei ole yhtä yhtenäistä ilmentymistapaa eikä sen periytymistavasta ole varmuutta. Lisäksi sairaus voi ilmetä vasta 6-8 vuotiailla. Tästä syystä rotujärjestö onkin kehottanut kasvattajia ja koiranomistajia tutkituttamaan myös vanhempia koiriaan.

Polvien osalta amerikancockerspanielit ovat erittäin terveitä. Muutamia poikkeuksia mukaan mahtuu mutta yleisesti voidaan sanoa, ettei polvissa ole juurikaan ongelmia tällä rodulla.

Lonkkien osalta olemme saaneet tietoa enemmän vasta vuodesta 2009 alkaen, jolloin PEVISA:an liitettiin lonkkatutkimuspakko jalostukseen käytettäviltä koirilta. Positiivinen suuntaus on ollut viime vuosina huomattavissa, sillä A- ja B-lonkkaisten koirien osuus on selvästi ollut nousussa samalla kun D-lonkkaisten laskussa. Rotujärjestön omista vähimmäisvaatimuksissa käytettävillä yhdistelmille onkin vaatimuksena vähintään C-C keskiarvo.

Amerikancockerspanieleilla ei esiinny juurikaan lisääntymiseen liittyviä ongelmia. Kasvattajien mukaan nartut jäävät hyvin kantaviksi ja astutus tapahtuu suurimmaksi osaksi luonnollisesti joko täysin auttamatta tai autettuna. Synnytykset ovat pääsääntöisesti helppoja ja nartut hoitavat pentunsa hyvin. Rodun rakenteessa ei ole luonnollista lisääntymistä vaikeuttavia ongelmakohtia. Terveystarkastukseen vastanneista ei yksikään kasvattajista maininnut nartullaan olleen tiinehtymisvaikeuksia. Astutuksista

43% oli luonnollisia ilman apua ja saman verran luonnollisia autettuina. Keinosiemennykseen turvaututtiin kolmessa pentueessa (5%), joista yhdessä syynä oli astutus pakastespermalla ja toisessa keinosiemennys tehtiin luonnollisen astumisen lisäksi.

Nartut synnyttivät pentunsa keskimäärin 62 vuorokauden kuluttua astutuksesta. Luonnollinen synnytys oli 86 prosentissa pentueista, yhdessä oli eläinlääkäri apuna alatiesynnytyksessä ja myöskin yhdelle nartulle tehtiin keisarinleikkaus nartun polttoheikkouksien vuoksi. Oksitosiinilääkitystä tarvittiin vain kahdessa synnytyksessä. Vastanneista 86% oli sitä mieltä, että synnytys oli helppo. Nopeaksi sen mainitsi 43% ja pitkäksi 21%. Kukaan vastanneista ei pitänyt synnytystä vaikeana.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Amerikancockerspanieli on pienin ja runsasturkkisin lintukoiramme. Sen ulkomuodon keskeisimmät kohdat ovat vankka, tiivis runko ja kaunispiirteinen pää. Amerikancockerspanielin tulee olla kauttaaltaan tasapainoinen ja kohtuullisesti kulmautunut. Sen on kyettävä liikkumaan sulavasti ja vaivattomasti maatavoittavalla askeleella.

Myös amerikancockerspanielin luonne tulee olla tasapainoinen, ei koskaan arka. Työskennellessään sen tulee osoittaa eloisuutta sekä innokkuutta.

Kaunispiirteisessä päässä huomio kiinnittyy leveään, syvään kuono-osaan, täyteläisiin huuliin ja hieman mantelinmuotoisiin tummiin silmiin. Kallon tulee olla pyöristynyt, ei kuitenkaan liioitellusti. Leuat ovat tasaiset ja neliömäiset joka mahdollistaa voimakkaat hampaat ja leikkaavan purennan. Pitkänmalliset korvat tulee olla alas kiinnittyneet, kuitenkin korkeintaan silmän alareunan tasolle.

Tasapainoisesti rakentuneen amerikancockerspanielin ylälinja laskee hieman kohti lihaksikasta takaosaa. Selkä on vahva ja rintakehä syvä. Rintakehän on ulotuttava vähintään kyynärpäiden tasolle ja oltava riittävän leveä. Kylkiluut ovat pitkät ja hyvin kaareutuneet. Häntä kiinnittyy luontevasti selkälinjan jatkeeksi.

Liikkeessä häntä on selkälinjan tasolla tai hieman sen yläpuolella, ei koskaan kuitenkaan terrierimäisesti pystyssä tai niin alhaalla että sen voisi tulkita arkuuden merkiksi. Hännän on heiluttava iloisesti. Jotta amerikancockerspanieli liikkuisi sulavasti, tulee etu-, ja takaraajojen olla yhdensuuntaiset, suorat, vahvaluiset ja lihaksikkaat.

Lavat ovat sijoittuneet taakse ja muodostavat olkavarren kanssa noin 90 asteen kulman. Kyynärpäät ovat suoraan lapojen kärjen alapuolella tiiviisti. Lantio on leveä ja reidet selväpiirteiset. Polvet ovat kohtuullisesti kulmautuneet ja kintereet voimakkaat sekä matalat. Kypälät ovat aina suuret, tiiviit sekä pyöreät.

Parhaiten amerikancockerspanieli tunnetaan kauniista, silkkisen sileästä karvapeitteestä. Karvapeite on raajoissa ja kyljissä runsasta, mutta ei kuitenkaan liioiteltua jotta se ei peittäisi koiran rodunomaisia ääriiviivoja tai liikkeitä. Se ei myöskään saa estää koiran käyttöä lintukoirana. Karvapeitteen laatu on erittäin tärkeä ominaisuus. Se tulee olla aina silkkistä, sileää tai hieman laineikasta ja helppohoitoista. Erittäin virheelliseksi karvapeitteeksi luetaan liian runsas, kihara ja pumpulimainen karvapeite. Rodun trimmauksen tulee korostaa koiran ääriiviivoja ja olla mahdollisimman luonnollisen näköinen.

Pienimpänä lintukoirana amerikancockerspanielin ihannesäkäkorkeus on uroksilla 38cm ja nartuilla 35,5cm. Sallittu vaihteluväli on noin. 1,5cm molempiin suuntiin. Yli 39,5cm uroksilla ja yli 37cm:n koko nartuilla on aina hylkäävä virhe. Vakavaksi virheeksi luetaan uroksilla alle 36,5cm koko ja nartuilla vastaavasti alle 34cm:n koko.

Väriykseltään amerikancockerspanielit jaetaan kolmeen ryhmään. Musta väriin kuuluvat yksivärinen musta ja musta punaruskein merkein. Mustan värin tulee olla aina puhtaan sysimustaa. Pieni määrä valkoista väriä rinnassa ja/tai kurkussa on sallittua, muualla valkoinen väri on hylkäävä virhe.

Kaikki muut yksiväriset muodostavat seuraavan ryhmän. Värit voivat vaihdella vaaleimmasta kermanväristä tummanpunaiseen. Myös maksanväriset ja maksanväriset punaruskein merkein ovat mahdollisia. Värin tulee olla aina tasainen, pitkissä karvoissa sallitaan vaaleampi sävy. Myös näillä väreillä on pieni määrä valkoista karvaa rinnassa ja/tai kurkussa sallittu. Muualla valkoinen väri on hylkäävä virhe.

Kolmannen väriin kuuluvat kirjavat. Kirjavissa on aina kahta tai kolmea väriä. Värijakauma tulee olla aina sellainen että vaikutelma on selvästi kirjava. Yhden väreistä tulee olla aina valkoinen. Muut värit voivat vaihdella mustasta, ruskeaan ja eri punaisen sävyihin. Kolmiväriset muodostuvat aina kahdesta selkeästä pääväristä punaruskein merkein.

Kaikissa väriin esiintyvät punaruskeat merkit saavat olla korkeintaan 10% kokonaisväriykseltä ja ne sijaitsevat aina ennalta määrättyissä paikoissa. Epäselvät tai hyvin vähäiset punaruskeat merkit luetaan aina virheeksi.

Nykyisellään Suomen amerikancockerspanielikanta on hyvin pieni mutta laadukas. Joissain määrin esiintyy ulkomuodollisia poikkeavuuksia. Kuitenkaan vielä ei rodussa yleisesti esiinny liioiteltuja ominaisuuksia.

Tämän päivän amerikancockerspanieleiden suurimmat rakenteelliset ongelmat ovat laparakenteessa ja kuono-osan leveydessä. Aikojen saatossa rodulle on pyritty jalostamaan liian neliömäistä runkoa, joka on johtanut rintakehien lyhentymiseen ja etukulmien suoristumiseen. Etukulmien suoristumisen myötä myös koirien joustavat ja kestävät liikkeet ovat kärsineet. Liioitellun nopeaa vauhtia ei myöskään tule pitää hyvänä liikkumisena.

Nykyisten amerikancockerspanieleiden kuono-osien kaventuminen on tuonut mukanaan ongelmia yleistyvien purentavirheiden ja kokoajan pienentyvien hampaiden muodossa. Myöskin toivottavat riittävän isot ylähuulet jotka peittäisivät alaleuan alkavat kadota.

Jonkun verran nykykannassa tavataan myös liian runsasta kaulanahkaa ja pitkää lanneosaa. Edellä mainittu löysä kaulanahka aiheuttaa lähes poikkeuksetta myös liikaa huulipoimuja sekä silmiin roikkuvia alaluomia jotka molemmat altistavat tulehduksille.

Eri väriyhmien tyypilliset virheet vaihtelevat jonkin verran johtuen väriyhmien jakautumisesta omiin linjoihinsa. Mustien ja muiden yksiväristen kesken tämä jako ei ole niin selkeä kuin yksiväristen ja kirjaviiden kesken.

Amerikancockerspanielin rotumääritelmässä on kirjattu jo nyt hylkääviksi virheiksi lähes kaikki ne asiat jotka voisivat aiheuttaa rodulle terveysongelmia.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

VUOSI	NÄYTTELYKÄYNTJÄ	NÄYTTELYMÄÄRÄ/VUOSI
2009	767	89
2010	765	83
2011	758	89
2012	626	83

	REKISTERÖINNIT	NÄYTTELYISSÄ KÄYNEITÄ (PARAS LAATUMAININTA)			
	PENNUT	ERI	EH	H	YHT.
2010	97	16	2	2	20
2011	62	10	4	0	14
2012	127	19	1	0	20

	REKISTERÖINNIT	NÄYTTELYISSÄ KÄYNEITÄ (PARAS LAATUMAININTA)			
	TUONNIT	ERI	EH	H	YHT.
2010	24	18	2	0	20
2011	22	16	1	0	17
2012	16	3	1	0	4

Yllä olevissa taulukoissa on tarkasteltu vuosina 2010-2012 rekisteröityjä pentuja, tuontikoiria sekä näyttelykäyntejä. Amerikancockerspanieleiden rekisteröintimäärät ovat keskimäärin 60-100kpl vuodessa. Näistä pennuista käy vain noin 20% näyttelyissä. Alhainen luku kuvastaa sitä, että monet pennuista myydään kotikoiriksi, jotka yleensä myös ajetaan lyhyeen turkkiin. Amerikancockerspanielin turkinhoito ja näyttelytrimmaus koetaan monesti erittäin haastavana, minkä vuoksi pennuille on vaikea löytää näyttelyistä kiinnostuneita koteja.

Tuontikoirien puolella vastaavasti jopa 62% käy näyttelyissä. Tuontikoirien takana on yleensä aktiiviharrastajat/ kasvattajat, jotka tuovat samalla itselleen jalostusmateriaalia.

Sekä kotimaisissa kasvateissa että tuontikoirissa näkyy selkeästi rodun korkea laatu niiltä osin, jotka näyttelyissä käyvät. Laatumaininnalla erinomainen on palkittu 84% koirista.

Huomioitavaa kuitenkin on, että suhteutettuna näyttelykäyntejä jokaista näyttelyissä käynyttä koiraa kohden kertyy jopa 19kpl.

Rodulle ei ole saatu järjestettyä jalostustarkastuksia pienten osallistujia määrien johdosta. Se on sikäli valitettavaa, ettei ole käytettävissä tietoa siitä, minkälaista jalostusmateriaalia olisi niin sanotuissa kotikoirissa vielä hyödyntämättä.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Amerikancockerspanielin alkuperäisen käyttötarkoituksen kannalta tärkeimmät rakenne- ja ulkomuoto-ominaisuudet ovat vankka ja tiivis runko, riittävän pitkä kaula, oikean mallinen laparakenne, suorat raajat, kohtuulliset kulmaukset, vahva takaosa sekä oikea määrä oikean laatuista turkkia.

Rodun nykyinen rakenne mahdollistaa vielä alkuperäisen käyttötarkoituksen, mutta viime aikoina vahvistunut seurakoira-/näyttelykoiraominaisuus asettaa alkuperäiselle käytölle rajoituksia. Kasvattajien tulisi jalostusvalinnoissaan muistaa, ettei suurta turkin määrää saisi painottaa liikaa. Myöskin turkin laatuun tulee kiinnittää huomiota. Alkuperäistä käyttötarkoitusta vaikeuttavat myös pikkuhiljaa yleistyvät ns. korostetut ominaisuudet. Näihin voidaan lukea esimerkiksi ns. joutsenkaula, joka ylipitkinä vaikeuttaa alkuperäistä työskentelytapaa. Myöskin suurta ihastusta herättävä todella laskeva selkälinja, on todellisuudessa saatu aikaan ylikorostetuilla takakulmauksilla ja suoralla etuosalla ja se heikentää koiran kestäväää sekä tehokasta liikuntaa.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Amerikancockerspanieleiden yleisimmät rakenneongelmat voidaan kiteyttää neljään kohtaan:

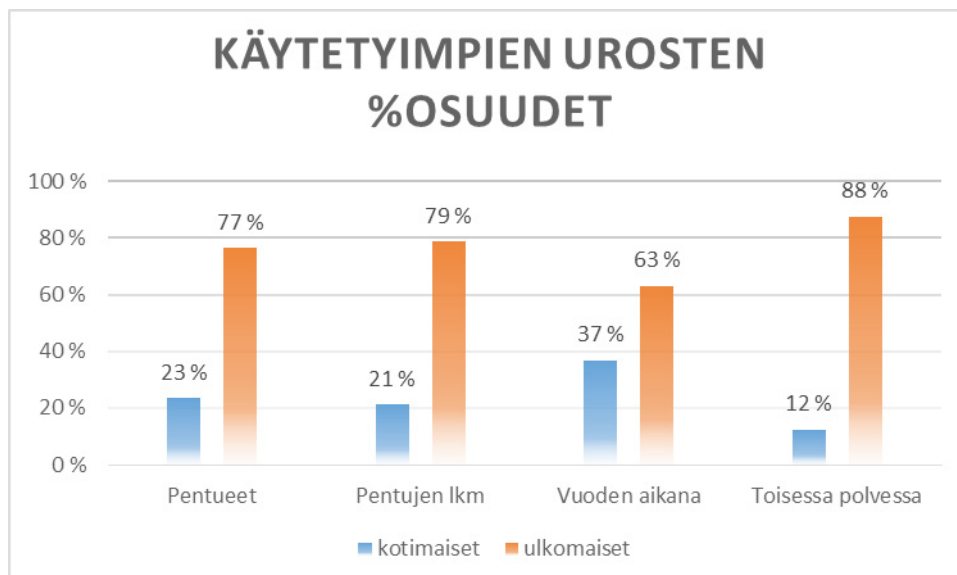
1. *LIIAN PIENET JA KAPEAT KUONO-OSAT SEKÄ LEUAT.* Nämä aiheuttavat purentaongelmia sekä pieniä hampaita, jotka puolestaan vaikeuttavat alkuperäistä käyttötarkoitusta. Myöskin suuret pehmeät huulet ovat muuttumassa ohuiksi ja pienikokoisiksi.
2. *HEIKKO LAPARAKENNE, LYHYT RINTAKEHÄ JA SUORA ETUOSA.* Joustava, pitkä liike häviää, etuaskel lyhenee ja alkaa ns. putoamaan maahan. Ajan myötä saattaa altistaa nivelrikolle kyynärpäissä. Tämä ongelma on seurausta rungon jalostamisesta liian neliömäiseksi, vaikka rotumääritelmän mukaan rungon tulisi olla hieman korkeuttaan pidempi.
3. *YLIKOROSTUNEET TAKAKULMAUKSET.* Tämä yhdessä suoran etuosan kanssa aiheuttaa liian laskevan selkälinjan. Rotumääritelmän mukainen hieman laskeva selkälinja on ihanteellinen koiran kestävään liikunnan kannalta. Nykyään lisääntyneiden näyttelykäyntien myötä muotiin tullut näyttävämpi liian laskeva selkälinja ei palvele alkuperäistä käyttötarkoitusta kestäväänä lintukoirona.
4. *LIIAN RUNSAS JA VÄÄRÄNLAATUINEN TURKKI.* Ulkomuotoon ja näyttelymenestykseen painottuvat jalostusvalinnat ovat tuoneet mukanaan paksun ja runsaan turkin ihannoinnin. Monesti runsas turkki on myös vääränlaatuista, kiharaa tai pumpulimaista. Kasvattajien sekä ulkomuototuomareiden tuli muistaa koiran alkuperäinen käyttötarkoitus. Harvaa nykyajan amerikancockerspanielia pystyisi käyttämään sekä lintukoirona että näyttelykoirona.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

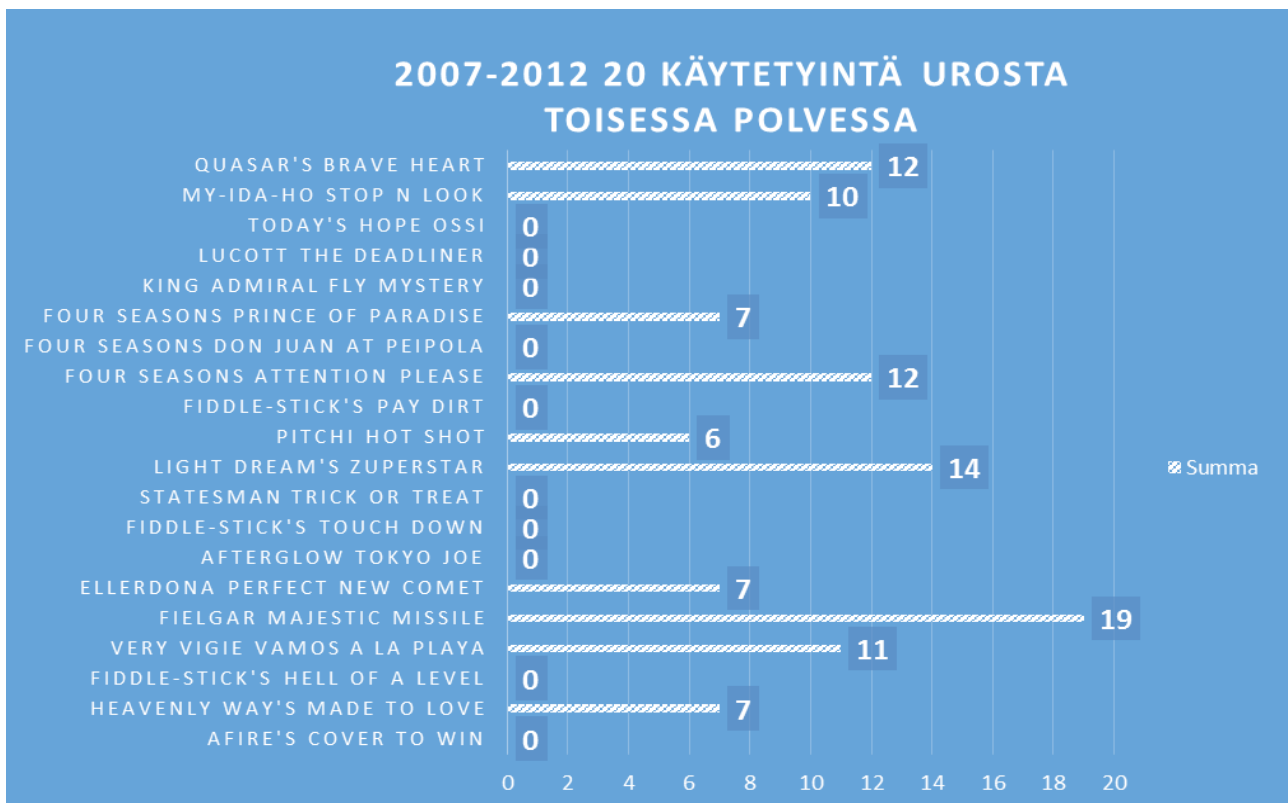
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Urosten tilastot aikajaksolta 2007-2012:

#	Uros	Pennut		Lonkat		Polvet		Silmät		
		Pentueet	Yhteensä	Toisessa polvessa	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu %	Sairas %
1	MY-IDA-HO STOP N LOOK	7	33	10	33 %	27 %	33 %	0 %	27 %	67 %
2	HEAVENLY WAY'S MADE TO LOVE	6	30	7	3 %	*	3 %	*	3 %	*
3	FOUR SEASONS PRINCE OF PARADISE	5	29	7	10 %	33 %	14 %	25 %	14 %	50 %
4	FIELGAR MAJESTIC MISSILE	5	23	19	26 %	50 %	39 %	0 %	39 %	78 %
5	LIGHT DREAM'S ZUPERSTAR	3	21	14	10 %	0 %	10 %	0 %	10 %	50 %
6	FIDDLE-STICK'S TOUCH DOWN	3	17		0 %	*	0 %	*	0 %	*
7	VERY VIGIE VAMOS A LA PLAYA	4	16	11	44 %	0 %	50 %	0 %	31 %	80 %
8	FOUR SEASONS ATTENTION PLEASE	5	16	12	12 %	100 %	12 %	0 %	19 %	67 %
9	AFTERGLOW TOKYO JOE	3	13		0 %	*	0 %	*	8 %	*
10	FOUR SEASONS DON JUAN AT PEIPOLA	3	11		0 %	*	0 %	*	0 %	*
11	FIDDLE-STICK'S HELL OF A LEVEL	2	10	0	10 %	100 %	10 %	0 %	10 %	100 %
12	PITCHI HOT SHOT	2	9	6	33 %	100 %	33 %	0 %	33 %	100 %
13	ELLERDONA PERFECT NEW COMET	2	9	7	11 %	0 %	11 %	0 %	11 %	100 %
14	AFIRE'S COVER TO WIN	4	9	0	0 %	*	0 %	*	0 %	*
15	FIDDLE-STICK'S PAY DIRT	2	9		0 %	*	0 %	*	0 %	*
16	QUASAR'S BRAVE HEART	2	8	12	75 %	67 %	75 %	0 %	88 %	86 %
17	STATESMAN TRICK OR TREAT	1	7		0 %	*	0 %	*	0 %	*
18	LUCOTT THE DEADLINER	2	7		0 %	*	0 %	*	0 %	*
19	KING ADMIRAL FLY MYSTERY	2	7		0 %	*	0 %	*	0 %	*
20	TODAY'S HOPE OSSI	1	7		0 %	*	0 %	*	0 %	*

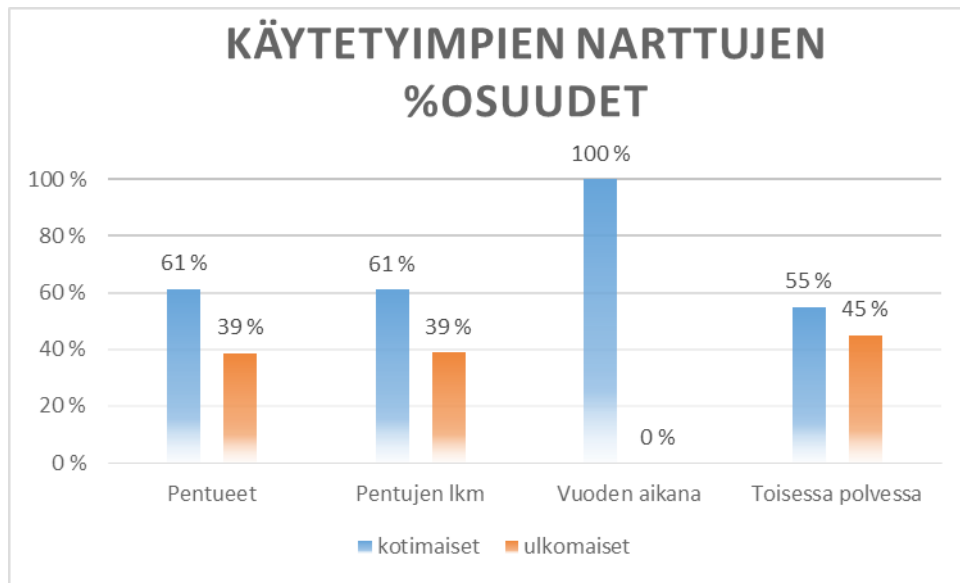
Tarkasteltaessa käytetyimpiä uroksia edellisen jalostuksen tavoiteohjelman ajanjaksolta huomiota herättää, että 20:n eniten käytetyimmän uroksen joukkoon mahtuu vain 5 kotimaista urosta. Niiden prosentuaalinen osuus on vain 23% syntyneistä pentueista. Voidaan siis sanoa, että uroksissa ulkomailta tuotu tai lainattu jalostusmateriaali käsittää valtaosan kaikista jalostukseen käytetyistä uroksista. Huomionarvoista on myös se, että ainoastaan yksi suomalainen uros löytyi toisen sukupolven pentuja tarkasteltaessa listalta tällä tarkastelujaksolla (2007-2012). Urosten keskimääräiseksi pentumääräksi tulee 4,5 pentua per pentue. Vertailtaessa yli 2 pentuetta saaneiden urosten pentumääriä per pentue voidaan havaita, että yhdellä koiralla (Fiddle-Stick's Touch Down) tuo pentumäärä on jopa keskimäärin 7 pentua per pentue. Lähes kaikilla muilla pentumäärä pysyy 4-6 pentua per pentue tasolla.

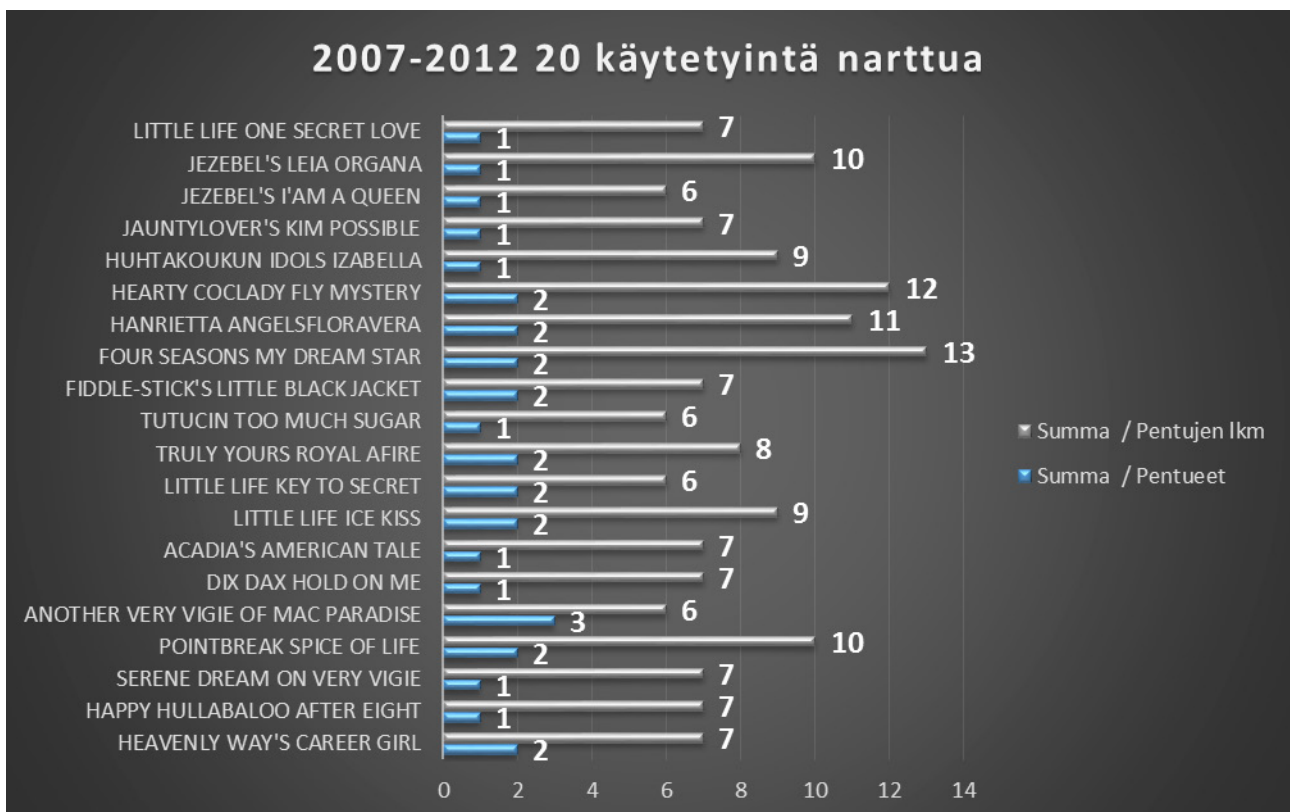
Käytetyimpien urosten jälkeläistilastot (liite 4)

Tutkittaessa näiden urosten jälkeläisten terveystuloksia ensimmäisenä huomion kiinnittää se seikka, että vain yhdellä koiralla (Quasar's Brave Heart) nousee kaikissa kolmessa PEVISA:n mukaisissa terveystutkimuksissa (silmä-, polvi- ja lonkkatutkimus) jälkeläisten tutkimusprosentti yli 50%:n. Huolestuttavan alhainen jälkeläisten tutkimusprosentti on kaikilla 10:llä eniten käytetyimmällä uroksella. Toki on muistettava, että tämä tilanne on vuoden 2013 huhtikuulta, prosentit ja määrät ovat voineet muuttua tekstin kirjoitusvaiheessa.

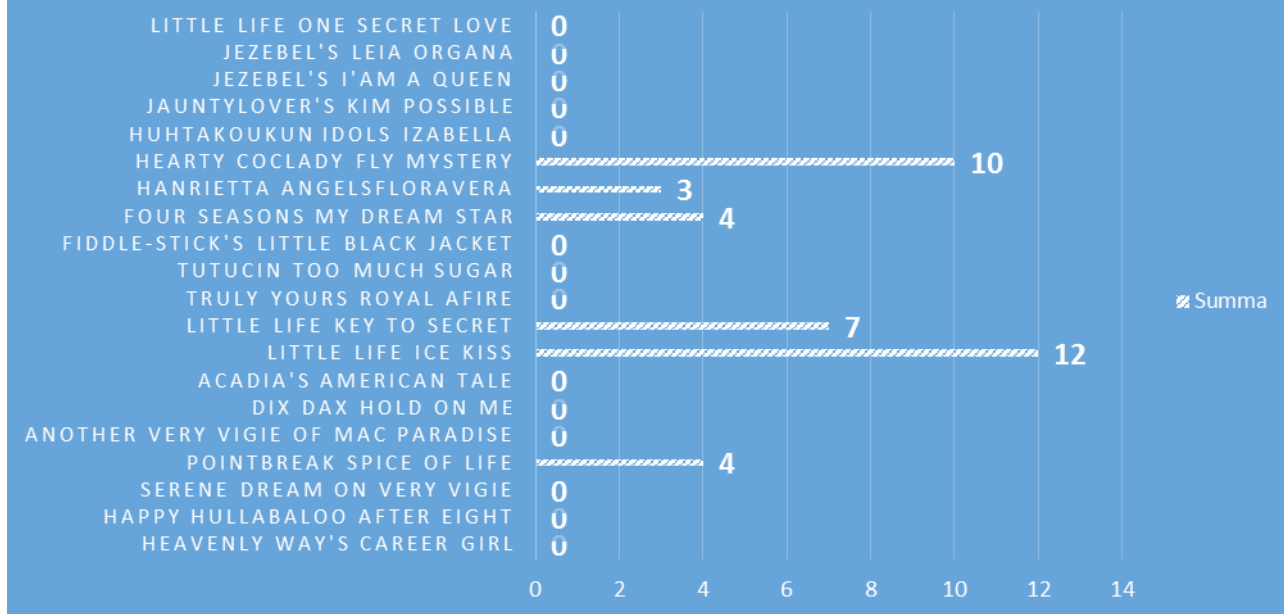
Narttujen vastaavat tilastot kyseiseltä ajanjaksolta:

Narttujen kohdalla tilanne on päinvastainen kuin uroksilla. Joskaan erot eivät ole niin suuria. Ulkomaisia narttuja löytyi 20:n käytetyimmän nartun listalta 7 kpl:ta. Suomalaisten narttujen prosentuaalinen osuus oli 61% eli hieman reilu puolet. Ainoastaan yhdellä nartulla (Another Very Vigie Of Mac Paradise) oli tarkastelujakson aikana yli 2 pentuetta, nämäkin kaikki koostuivat tuontipennuista. Tarkasteltaessa näitä 20 eniten käytettyä narttua toisen sukupolven pentujen lukumäärässä huomionarvoista on, että vain 6:lla nartulla löytyi toisen polven jälkeläisiä. Narttujen keskimääräinen pentuekoko oli 5,2 pentua.

2007-2012 20 KÄYTETYINTÄ NARTTUA TOISESSA POLVESSA

NARTTU	PENTUEET	PENTUJEN LKM	Tutkittu %		Sairas %		Tutkittu %		Sairas %	
			LONKAT	POLVET	SILMÄT	SILMÄT	SILMÄT	SILMÄT		
FOUR SEASONS MY DREAM STAR	2	13	8 %	*	8 %	*	8 %	*		
HEARTY COCLADY FLY MYSTERY	2	12	8 %	*	17 %	0 %	17 %	100 %		
HANRIETTA ANGELSFLOAVERA	2	11	18 %	50 %	18 %	0 %	18 %	0 %		
POINTBREAK SPICE OF LIFE	2	10	20 %	50 %	30 %	0 %	40 %	75 %		
JEZEBEL'S LEIA ORGANA	1	10	0 %	*	0 %	*	0 %	*		
LITTLE LIFE ICE KISS	2	9	11 %	100 %	11 %	0 %	11 %	100 %		
HUHTAKOUKUN IDOLS IZABELLA	1	9	56 %	80 %	78 %	14 %	78 %	71 %		
TRULY YOURS ROYAL AFIRE	2	8	0 %	*	0 %	*	0 %	*		
HEAVENLY WAY'S CAREER GIRL	2	7	29 %	50 %	29 %	0 %	29 %	100 %		
HAPPY HULLABALOO AFTER EIGHT	1	7	0 %	*	0 %	*	0 %	*		
SERENE DREAM ON VERY VIGIE	1	7	0 %	*	0 %	*	0 %	*		
DIX DAX HOLD ON ME	1	7	0 %	*	0 %	*	0 %	*		
ACADIA'S AMERICAN TALE	1	7	14 %	100 %	14 %	0 %	14 %	100 %		
FIDDLE-STICK'S LITTLE BLACK JACKET	2	7	0 %	*	0 %	*	0 %	*		
JAUNTYLOVER'S KIM POSSIBLE	1	7	0 %	*	0 %	*	0 %	*		
LITTLE LIFE ONE SECRET LOVE	1	7	0 %	*	0 %	*	0 %	*		
ANOTHER VERY VIGIE OF MAC PARADISE	3	6	17 %	100 %	33 %	0 %	33 %	100 %		
LITTLE LIFE KEY TO SECRET	2	6	0 %	*	0 %	*	0 %	*		
TUTUCIN TOO MUCH SUGAR	1	6	17 %	0 %	17 %	0 %	17 %	100 %		
JEZEBEL'S I'AM A QUEEN	1	6	0 %	*	0 %	*	0 %	*		

Käytetyimpien narttujen jälkeläistilastot (liite 4)

Narttujen jälkeläisten terveystuloksia tarkasteltaessa huomio kiinnittyy samaan seikkaan kuin uroksilla, vain yhden nartun (Huhtakoukun Idosl Izabella) jälkeläisten tutkimusprosentti nousee yli 50% katsottaessa kaikkia kolmea PEVISA:n mukaisia tutkimuksia.

Narttujen jälkeläisten tutkimusprosentit ovat erittäin alhaisia, jopa verrattaessa uroksiinkin.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

TAVOITE	TOIMENPIDE	TULOS
<p>Aiempaa tehokkaampi kannan terveyden ja luonteen kartoitus</p>	<p>Terveys- ja pentuekyselyn esiinnostus sekä kasvattajapäivillä että yhdistyksen nettisivuilla ja lehdessä</p>	<p>Terveykskyselyyn saatiin 51 vastausta ja pentuekyselyyn vastaus 14:sta pentueesta.</p>
<p>Lonkkakuvausten lisääminen siten, että syntyvistä pentueista ainakin toinen vanhemmista on lonkkakuvattu</p>	<p>PEVISA-ohjelmaan lonkkakuvaus vuodesta 2009 lähtien kaikille jalostukseen käytettäville koirille</p>	<p>2005-2009 lonkkakuvattujen koirien osuus rekisteröidyistä koirista lähes kolminkertaistui aikaisempiin vuosiin verrattuna. 2010-2012 syntyneitä pentuja oli huomattavasti aiempaa jaksoa vähemmän. Kuvattujen koirien määrä oli tällöin n. 10% rekisteröidyistä pennuista. Yhteenvetona voidaan todeta, että suhteessa A- ja B-lonkkaisten osuus on lähtenyt nousuun ja C- ja D-lonkkaisten suhteessa vähentynyt tällä tarkastelujaksolla.</p>
<p>lääkäiden koirien silmätarkastusten lisääminen siten, että ainakin koirat, joilla on 3 tai enemmän pentueita sekä koirat, joiden jälkeläisiä käytetään huomattavassa määrin jalostukseen, tutkittaisiin ainakin kerran yli 7-vuotiaana tai vanhempana</p>	<p>Joukkosilmätarkastusten järjestäminen kasvattajapäivillä.</p>	<p>Edelleen vanhoja koiria tutkitaan melko vähän.</p>
<p>Tukea iäkkäiden ja hieman harvinaisempaa sukua olevien urosten jalostuskäyttöä, vaikka niiden ulkomuodolliset ansiot olisivatkin vähäisempiä</p>	<p>Jalostustarkastukset eivät ole motivoineet näiden koirien esiintuomista ja niitä ei ole toteutettu vähäisen kiinnostuksen vuoksi.</p>	<p>Ei ole onnistunut mainittavalla tavalla.</p>

Ulkomuodolliset tavoitteet:

Säilyttää nykyinen, varsin korkealaatuinen tasomme	Tuomarikoulutus	Arvostellessaan vuosittaisessa club show'ssa rodun kotimaan kasvattajatuomarit ovat kertoneet suomalaisten koirien olevan varsin korkeaa tasoa ja kestävät vertailun myös rodun kotimaan koirien suhteen.
Kiinnittää huomiota turkinlaatuun. Turkin tulee olla sileä, silkkinen, heppohoitoinen. Kiharasta, liian runsaasta tai pumpulimaisesta turkista on rangaistava näyttelyissä.	Tuomarikoulutus	Turkinlaadut ovat parantuneet. Toki on huomioitava, että harrastajat ovat entistä taitavampia turkinkunnostajia, jolloin todellisuus ei välttämättä näy näyttelykehissä. Liian runsaat pumpuliturkit ovat kuitenkin selkeästi vähentyneet.
Riittävän pitkät rintakehät ovat katoamassa! Yksilöille, joilla tämä ominaisuus on, ja varsinkin jos ne sitä lisäksi periyttävät, tulee antaa anteeksi mahdollisia muita virheitä ja käyttää niitä jalostukseen	Tuomarikoulutus	Rintakehien lyhyys on edelleen rodun ongelma, johon tulee myös jatkossa kiinnittää suurta huomiota.
Kiinnittää huomiota kokoon	Tuomarikoulutus	Koot eivät yleisesti ottaen ole kasvaneet entisestään, asiaan on kuitenkin edelleen kiinnitettävä huomiota.

Edellisen jalostuksen tavoiteohjelman aikana vuosina 2007-2013 PEVISA-ohjelma sulki jalostuksesta pois silmäsairauksien vuoksi 70 koira, joista 69 sai katarakta-diagnoosin ja 1 PRA-diagnoosin. PEVISA-ohjelma ei rajaa jalostuksen ulkopuolelle polvi- tai lonkkatuloksen perusteella koiria vaan vastuu on kasvattajalla. Jalostustoimikunnan vähimmäisvaatimukset jalostusyhdistelmille ovat PEVISAA tiukemmat: Molemmista vanhemmista on oltava astutushetkellä virallinen polvitutkimustulos eikä vanhempien yhteistulos saa olla keskiarvoltaan huonompi kuin 1-1. Samoin molemmista vanhemmista on oltava astutushetkellä virallinen lonkkakuvauslausunto eikä vanhempien yhteistulos saa olla keskiarvoltaan huonompi kuin C-C. Koska vaatimus perustuu yhteistulokseen, se ei juurikaan suoraan rajaa yksittäisiä yksilöitä pois jalostuksesta vaan ohjaa ainoastaan partnerin valintaa, mikäli jalostukseen käytetään D-lonkkaista koira.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Amerikancockerspanielit ry:n jalostusohjesäännön mukaisesti tavoitteena tulee olla henkisesti ja fyysisesti terve, terverakenteinen ja luonnollisesti lisääntymiskykyinen, rotumääritelmän mukainen amerikancockerspanieli. Rotuominaisuuksista painotetaan erityisesti rodun vapautunutta, iloista ja yhteistyöhaluista luonnetta sekä ulkomuodon luonnollisuuden ja liioittelemattomuuden vaalimista.

Kuten hyvin monen muunkin rodun kohdalla, eräs tärkeimpiä tulevaisuuden päämääriä on säilyttää rodun geneettinen monimuotoisuus. Lähivuosina jalostusvalintoihin toivottavasti saadaan apua geenitutkimuksesta. Koirien geenitutkimus ja sen myötä eri sairausgeenien paikantaminen ja geenitestaus auttavat kasvattajia tekemään oikeita valintoja, kunhan geenitestejä osataan oikein hyödyntää. Tarkoituksenmukaista ei varmasti ole karsia kaikkia sairauksien kantajia pois jalostuksesta - siihen meillä ei todellakaan ole varaa! - mutta geenitestauksia voidaan käyttää apuna esimerkiksi päätettäessä mitä yksilöitä riskipentueesta jätetään jatkoon. Kun koko pentuetta ei tarvitse karsia jalostuksesta, ei geenipooli turhaan kapene. Samoin rodussa, jossa eri puolilla maailmaa kanta pohjautuu muutaman sukupolven päästä pitkälti samoihin koiriin, saadaan DNA-analyysien perusteella huomattavasti todenmukaisempaa tietoa koirien sukulaisuudesta pelkkiin sukutauluihin verrattuna. Vaikka muutaman sukupolven sukutaulujen perusteella näyttäisi siltä, että amerikancockerspanielit eivät ole kovin sisäsiittoisia, tutkittaessa sukutauluja pidemmälle tilanne vaikuttaa aivan toisenlaiselta. DNA-analyysit mahdollistavat tilanteen todellisen kartoituksen, ja poikkeavan DNA-sormenjäljen omaava koira on geneettisesti ajateltuna varsin arvokas jalostuksessa.

Vaikka amerikancockerspanieli on vuosikymmenien ajan ollut pääasiassa seura- ja näyttelykoira, rodun kotimaassa on viime aikoina alettu uudelleen arvostaa käyttöominaisuuksia, ja erilaisten harrastusmuotojen suosio on nousussa. Sama ilmiö on tuttu Suomessakin. Osittain tähän liittyy se tervetullut seikka, että turkin määrään ja laatuun on alettu kiinnittää aiempaa enemmän huomiota. Ylettömän runsas ja pehmeä turkki on vaikea harrastuskoiralla.

Pitkän aikavälin tavoitteena voisi pitää amerikancockerspanielin säilymistä fyysisiltä sekä psyykkisiltä ominaisuuksiltaan miellyttävänä perhekoirana.

Käytännössä tämä tarkoittaa:

- miellyttävää, iloista ja sopeutuvaista luonnetta. Jenkin tulee olla innokas, vapautunut ja työhaluinen. Arkoja ja aggressiivisia koiria ei tule käyttää jalostukseen.
- rotua vaivaavien moninaisten sairauksien pysymistä kurissa niin, että koirista valtaosa eläisi pitkän, terveen elämän
- riittävän laajan geenipohjan ylläpitämistä
- turkkia ei tule jalostaa liian vaikeahoitoiseksi, jolloin se toisaalta rajoittaa liikaa normaalia koiranelämää ja toisaalta helposti jää tavallisilta ihmisiltä hoitamatta
- on vältettävä äärimmäisyyksien tavoittelua
- on pyrittävä säilyttämään terveluonteinen ja -rakenteinen lintukoira
- tuomarikoulutuksessa tulee kiinnittää huomioita liian lyhyisiin runkoihin.
- arkuus ja aggressiivisuus luonteessa ei ole hyväksyttävää.
- turkin laatuun ja määrään on myös kiinnitettävä tuomarikoulutuksessa huomiota.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

JALOSTUKSEN VÄHIMMÄISVAATIMUKSET

- 1. Ikä** narttu astutushetkellä vähintään 24 kk mutta ei yli 8 v
uros astutushetkellä vähintään 18 kk

- 2. Terveys** Silmätutkimus PEVISA-ohjelman mukainen (virallinen tutkimustulos ei saa olla 12 kk vanhempi astutushetkellä, tulos ei saa osoittaa perinnöllisen harmaakaihin tai PRA:n oireita.)

Molemmilla vanhemmilla on oltava astutushetkellä virallinen polvitutkimustulos. Koira, jolla on toisesta tai molemmista polvista lausunto 1, suositellaan käytettäväksi jalostukseen vain terveen (0-0) kanssa. Koira, jonka polvilausunto on huonompi kuin 1-1, ei suositella jalostukseen.

Molemmilla vanhemmilla on oltava astutushetkellä virallinen lonkkakuvauslausunto. Koira, jolla on toisesta tai molemmista lonkista lausunto C, suositellaan käytettäväksi jalostukseen vain terveen (A tai B) kanssa. Koira, jonka lonkkalausunto on huonompi kuin C-C, ei suositella jalostukseen.

- 3. Näyttelytulokset**
Vähintään toisella ERI ja toisella EH / hyväksytyt jalostustarkastus tai molemmilla hyväksytyt jalostustarkastus

- 4. Sukusiitos**
Jalostusyhdistelmien sukusiitosprosentin tulee olla alle 6,25% laskettuna viiden (5) sukupolven mukaan

- 5. Populaation monimuotoisuus**
Suositus yksittäisen koiran enimmäisjälkeläismäärälle on 30. Koira, jolla on jo 30 jälkeläistä, ei suositella enää käytettäväksi jalostukseen. Ulkomaisten koirien kohdalla sovelletaan jälkeläismääriä Suomessa.

JALOSTUSTOIMIKUNTA EI SUOSITTELE UUSINTAYHDISTELMIÄ.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Amerikancockerspanieleilla on voimassa PEVISA-ohjelma, jolla pyritään varmistamaan terveitä koiria tulevaisuudessa. PEVISA-ohjelmaan kuuluvat silmä-, polvi- ja lonkkatutkimukset. Tutkimukset tulee olla voimassa astutushetkellä ja silmälausunto ei saa olla vuotta (1) vanhempi.

Tietoa rodun terveydellisestä tilanteesta ja rodulla ilmenevistä ominaisuuksista rotujärjestö kerää terveys- ja pentuekyselyillä. Kyselyt löytyvät rotujärjestön kotisivuilta. Kasvattajille lähetetään myös suoraan pentuekyselylomake täytettäväksi erikseen sovittuina ajanjaksoina.

Rotujärjestö pyrkii järjestämään kerran vuodessa vaihtelevalla ajankohtaisella aiheella koulutus/luentopäivän jäsenistölleen. Teema ja aihe vaihtelevat vuosittain. Tuomarikoulutusta tullaan järjestämään tarpeen mukaan.

	ONGELMA	TOIMENPIDE	TAVOITE
LUONNE	Epätoivottavat luonteenpiirteet kuten arkuus ja aggressiivisuus	Kartoitetaan tilannetta terveys- ja pentuekyselyillä	Arkoja ja aggressiivisia koiria ei esiinny
TERVEYS	Moninaiset terveydelliset ongelmat, kuten silmäsairaudet, allergiat ymv.	Kartoitetaan tilannetta terveys- ja pentuekyselyillä, PEVISA	Suurin osa koirista kykenee pitkään ja terveeseen elämään
JALOSTUS	Äärimmäisyyksien tavoittelu, rakenteen heikkoudet, kapea geenipooli	Kartoitetaan tilannetta pentuekyselyillä, järjestetään kasvattajapäiviä, missä käsitellään mm. rakennetta rotumääritelmän pohjalta, ylläpidetään suhteita muiden maiden rotujärjestöihin, järjestetään jalostustarkastuksia	Terverakenteinen, tasapainoinen koira, riittävän laaja jalostuspohja
TURKKI	Pumpulimaiset ja runsaat turkit, jotka estävät normaalia toimintaa	Tuomarikoulutuksella pyritään kiinnittämään tuomareiden huomio virheellisen turkin laadun ja määrän rangaistavuuteen, kasvattajapäivillä muistutetaan kasvattajia oikeanlaatuisen turkin tärkeydestä	Valtaosa koirista omaa oikeanlaatuisen silkkisen turkin, jota on sopiva määrä

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Populaatio

<u>Vahvuudet</u> <ul style="list-style-type: none">• meillä kasvatustyö pienimuotoista ja harrastuspohjalla, melko ”tervejärkistä”• tällä hetkellä ei varsinaisia siitosmatadoreja, paljon uroksia joilla muutama pentue	<u>Heikkoudet</u> <ul style="list-style-type: none">• pienehkö geenipooli• parin sukupolven päästä sukutauluista löytyy huomattavan paljon samoja koiria• tuonnit vaikeutuneet uuden eläinsuojelulain myötä (kun typistettyhäntäiset eivät pääse näyttelyihin, tuonteja tulee vähemmän eikä niitä nähdä) geenipohja pienenee, mikäli asiaan ei aleta kiinnittää enemmän huomiota• tuonnit usein samaa sukua kuin kannassamme jo on• jonkin verran Suomessa hetken näyttelykiertueella olevia koiria, joita ei kuitenkaan välttämättä käytetä siitokseen
<u>Mahdollisuudet</u> <ul style="list-style-type: none">• uuden jalostusmateriaalin ”löytäminen” rodun kotimaasta ja muualtakin maailmasta melko helppoa, rotu on yleinen• käyttämättömiä hieman iäkkäämpiä uroksia; yleensäkin vanhojen terveiden koirien käyttöä suosittava• tiedotus!• kasvattajien ja harrastajien yhteistyö yli rajojen lisääntyy jatkuvasti	<u>Uhat</u> <ul style="list-style-type: none">• pelkkään ulkonäköön perustuva jalostus• kanta ei saa enää pienentyä• tuonti- ja lainakoirien taustoista ei aina ole riittävästi tietoa saatavilla, mm. lonkkakuvauspakkoa ei ole useissa muissa maissa

Luonne

<u>Vahvuudet</u> <ul style="list-style-type: none">• valtaosa koirista todella mukavaluonteisia, tasapainoisia koiria, joilla myös työskentelyhalukkuus tallella	<u>Heikkoudet</u> <ul style="list-style-type: none">• arasti ja myös aggressiivisesti käyttäytyviä koiria on, ja niitä käytetään jopa jalostukseen• rodun edustajia luonnetestattu varsin vähän• näyttelytilanne käytännössä ainoa julkinen ”luonteen mittari”
<u>Mahdollisuudet</u> <ul style="list-style-type: none">• luonne todennäköisesti pysyy hyvänä, koska se on jenkin ”valttikortti”• jenkin suosio harrastuskoirana eri lajeissa on lisääntynyt, luonteenpiirteiden merkitys korostuu ja niiden arviointi helpottuu	<u>Uhat</u> <ul style="list-style-type: none">• jos luonneongelmat yleistyvät, rodun suosio laskee

Terveys

<u>Vahvuudet</u> <ul style="list-style-type: none"> jalostusmateriaali tutkittu silmien osalta tutkimustulosten julkisuus (Suomessa) uuden PEVISA:n myötä lisää tutkimustietoa 	<u>Heikkoudet</u> <ul style="list-style-type: none"> perinnöllinen harmaakaihi vaikea vastustaa, koska periytymismekanismeja ei tunneta ja ilmenee usein melko iäkkäänä lonkkia kuvattu melko vähän tiedonkulku rodun kotimaasta joskus heikkoa
<u>Mahdollisuudet</u> <ul style="list-style-type: none"> geenitestaukset toivottavasti tulevaisuudessa perinnöllisten sairauksien vastustamisessa apuvälineenä kasvattajien avoin keskustelu ja yhteistyö kannustusta lonkkakuvauksiin kasvattajien koulutus 	<u>Uhat</u> <ul style="list-style-type: none"> sairaudet saattavat päästä yleistymään jos ongelmia ilmenee suosituksen siitosuroksen jälkeläisissä liian tiukka karsinta kaventaa geenipoolia

Rakenne ja ulkomuoto

<u>Vahvuudet</u> <ul style="list-style-type: none"> tasainen laatu, lukuisia hyvätasoisia koiria eri linjoista muutamia huippuyksilöitä hyvät takaosat 	<u>Heikkoudet</u> <ul style="list-style-type: none"> etusissa paljon parannettavaa hampaistoon ja puretaan kiinnitettävä huomiota turkin laatuun ja määrään kiinnitettävä huomiota
<u>Mahdollisuudet</u> <ul style="list-style-type: none"> tuomarikoulutus tason säilyttäminen mahdollista 	<u>Uhat</u> <ul style="list-style-type: none"> jos viime vuosikymmenten kehitys jatkuu, etuosat suoristuvat entisestään ja takaosista tulee ylikulmautuneita runsas pentujen teettäminen keskitasoa heikommilla (tuonti)koirilla

<u>Riski</u>	<u>Syy</u>	<u>Miten vältetään</u>	<u>Toteutuessaan merkitsee</u>
Rodun suosio kasvaa liikaa	liian ”söpö” koira	Lisätään informaatiota rodusta	Taso laskee ja terveys- sekä luonneongelmat lisääntyvät
Pelkästään ulkomuotoon perustuva jalostus	Kasvattajien välinpitämättömyys ja / tai tietämättömyys	Kerätään ja jaetaan tietoa rodun terveydestä	Terveys- ja luonneongelmat lisääntyvät
Rekisteröinnit laskevat liikaa	Vaikeahoitoinen, maineeltaan sairas?	Lisätään informaatiota rodusta	Kanta pienenee liikaa, jalostus vaikeutuu

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Rotujärjestö seuraa vuosittain PEVISA-ohjelmaan kuuluvien terveystilastojen kehittymistä ja tarpeen vaatiessa ryhtyy toimenpiteisiin kasvattajien ja koiranomistajien tiedottamiseksi ja neuvomiseksi.

Alla olevassa taulukossa on esitetty vuositasolla toimenpiteitä tavoitteiden (kohdan 6.3. mukaisesti) saavuttamiseksi.

	LUONNE	TERVEYS	JALOSTUS	TURKKI
2014	terveys- ja pentuekyselyt	terveys- ja pentuekyselyt	pentuekyselyt ja kasvattajapäivät	kasvattajapäivät ja tuomarikoulutus
2015	terveys- ja pentuekyselyt	terveys- ja pentuekyselyt	pentuekyselyt ja kasvattajapäivät, jalostustarkastus	kasvattajapäivät ja tuomarikoulutus
2016	terveys- ja pentuekyselyt	terveys- ja pentuekyselyt	pentuekyselyt ja kasvattajapäivät	kasvattajapäivät ja tuomarikoulutus
2017	terveys- ja pentuekyselyt	terveys- ja pentuekyselyt	pentuekyselyt ja kasvattajapäivät	kasvattajapäivät ja tuomarikoulutus
2018	terveys- ja pentuekyselyt	terveys- ja pentuekyselyt	pentuekyselyt ja kasvattajapäivät, jalostustarkastus	kasvattajapäivät ja tuomarikoulutus

7. LÄHTEET

1. American Spaniel Club: **Guidelines For Breeding And Purchasing Cocker Spaniels**, Revised October, 1996 - Revised from April, 1989 A release from the A.S.C. Health Registry Committee - Judy Iby, R.V.T., Chairman, and Kerry L. Ketring, D.V.M. Diplomate American College of Veterinary Ophthalmologists
2. Barnett, K.C (1978) Hereditary cataracts in the dog J. Small Anim Prct 19: 109-120
3. P. Bedford, WSAVA 2003 Congress
4. Amerikancockerspanielikerho ry:n vuosikirja 1981
5. terveystilastot vuosina 1997/2000, 2001, 2005, 2010 – 2012, 2013
6. pentuekyselyt 2012, 2013
7. Koiranet (tilastot otettu 07/2013)
8. Iso-Britannian, Ruotsin, Norjan, Viron, Australian ja Yhdysvaltojen kennelorganisaatioiden kotisivut

8. LIITTEET

1. Rekisteröintien ja jalostuspohjan vuositilastot sekä käytetyimmät jalostuskoirat
2. Yleisimmät kuolinsyyt
3. Pentuekyselyn yhteenveto
4. Urosten ja narttujen jälkeläistilastot
5. Amerikancockerspanielin rotumääritelmä (suomennos)